

Razvoj predmetnog kurikuluma japanskog jezika

Matika, Melani

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:814523>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-06**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet

MELANI MATIKA

RAZVOJ PREDMETNOG KURIKULUMA JAPANSKOG JEZIKA

Diplomski rad

Pula, srpanj, 2022. godine.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

MELANI MATIKA

RAZVOJ PREDMETNOG KURIKULUMA JAPANSKOG JEZIKA

Diplomski rad

JMBAG: 0269103729, redovita studentica

**Studijski smjer: Jednopedmetni diplomski sveučilišni studij Japanologije –
nastavnički smjer**

Predmet: Pisanje i prezentiranje istraživačkih radova na japanskom jeziku

Znanstveno područje: humanističke znanosti

Znanstveno polje: filologija

Znanstvena grana: japanologija

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Irena Srdanović

Komentorica: izv. prof. dr. sc. Marina Diković

Pula, srpanj, 2022. godine.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Melani Matika, kandidatkinja za magistru Japanologije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

Melani Matika

U Puli, srpnja, 2022. godine.

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Melani Matika dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom Razvoj predmetnog kurikuluma Japanskog jezika koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, srpnja, 2022.(datum)

Potpis

Melani Matika

SADRŽAJ

UVOD	1
1. STANJE JAPANSKOG JEZIKA U SVIJETU	3
1.1. Japanska fondacija.....	3
1.2. Popularizacija japanskog jezika	4
1.3. Pregled izvještaja o stanju japanskog jezika na globalnoj razini.....	7
1.3.1. Analiza promjena u stanju japanskog jezika	7
1.3.2. Pregled rezultata prema kategorijama obrazovanja	10
1.3.3. Pregled rezultata razloga učenja japanskog jezika.....	12
1.4. Stanje japanskog jezika u Europi.....	13
1.4.1. Važnost višejezičnosti i višekulturnosti u Europi	14
1.4.2. Stanje japanskog jezika u okolnim zemljama	16
1.4.3. Stanje japanskog jezika u Hrvatskoj	18
2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	25
2.1. Cilj istraživanja	25
2.2. Zadaci istraživanja.....	25
2.3. Uzorak istraživanja	25
2.4. Instrument.....	26
2.5. Postupak istraživanja i obrada podataka	27
2.5.1. Analiza kurikuluma Japanskog jezika u svijetu.....	27
2.5.2. Analiza predmetnih kurikuluma stranih jezika u Hrvatskoj	29
2.6. Rezultati i rasprava.....	30
3. RAZVOJ PRIJEDLOGA PREDMETNOG KURIKULUMA JAPANSKOG JEZIKA	33
3.1. Opis nastavnog predmeta Japanski jezik	34
3.2. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja japanskog jezika	35
3.3. Struktura – domene predmetnog kurikuluma nastavnog predmeta Japanski jezik.....	35
3.3.1. Slušanje	36
3.3.2. Govor.....	37
3.3.3. Čitanje	37
3.3.4. Pisanje	38
3.3.5. Međukulturno djelovanje	39
3.4. Odgojno-obrazovni ishodi i sadržaj po razredima i domenama	39
4.5. Korelacija s međupredmetnim temama	52
ZAKLJUČAK	55

LITERATURA.....	57
SAŽETAK	62
SUMMARY	63
概要	64

UVOD

Japanski jezik je u posljednjih četrdeset godina postupno postizao popularnost na globalnoj razini. Danas je to jezik koji se poučava u više od 100 zemalja, a uči ga gotovo 4 milijuna ljudi. Zahtjevnost i različitost japanskog jezika pružaju učenicima izazov, dok im učenje o bogatoj japanskoj kulturi širi svjetonazore. U Republici Hrvatskoj je već neko vrijeme učenje japanskog jezika moguće u nekoliko različitih institucija u sklopu osnovnog, srednjeg, visokog i neformalnog obrazovanja. Međutim, trenutno u Hrvatskoj ne postoji predmetni kurikulum Japanskog jezika propisan od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja. Postoje jedino kurikulumi popularnijih europskih jezika, kao što su francuski, njemački i talijanski, dok kurikuluma za druge, neeuropske jezike još nema.

Obrazovanje ima sve važniju ulogu, pogotovo u današnje vrijeme kada ima zadatak osposobiti pojedinca za život i rad tako što mu pružaju različite kompetencije, primjerice kompetencije inovativnosti, kreativnosti, informatičke pismenosti, rješavanja problema i mnoge druge (Skupnjak, 2010: 306). Skupnjak ističe kako se navedene kompetencije teško mogu ostvariti kroz tradicionalni odgojno-obrazovni sustav koji se temelji na nastavnom planu i programu te stoga naglašava značaj kurikuluskog pristupa, koji se temelji na razvoju kompetencija definiranih u europskom kompetencijskom okviru. Žižul (2005: 175) definira kurikulum kao "bit odgojno-obrazovnog sustava koji se može ostvariti samo s jasno definiranim sastavnicama kurikulumske strukture. Istodobno, kurikulum je i proces, jer su njegove sastavnice u međusobnom odnosu i valja ih permanentno propitivati". Kod oblikovanja kurikuluma ističe kako je važno prilagoditi horizontalnu razinu (razred) s vertikalnom razinom (odgojno-obrazovne stupnjeve), te naglašava važnost integracije društva i kulture u kurikulum (Žižul, 2005: 176). Pešorda (2008: 101) navodi kako "kurikulum postaje znanstveno polazište svih promjena u odgoju i obrazovanju pa tako i temelj za promjene, izmjene i osuvremenjivanje u nastavi". Iz toga proizlazi da je i uvođenje kurikuluma japanskog jezika značajno u pogledu pružanja kompetencija višejezičnosti i međukulturalnosti.

Prema rezultatima anketa o interesu Hrvata za japanski jezik (Kikumoto, 2019 i Lešković, 2019), možemo zaključiti da postoji značajan interes za japanski jezik, pogotovo kod srednjoškolaca. Stoga je cilj ovog rada razviti prijedlog predmetnog

kurikuluma Japanskog jezika za srednje škole Republike Hrvatske, kako bi se napravio prvi korak prema potencijalnom provođenju japanskog jezika u školama Republike Hrvatske. Za potrebe rada analizirani su kurikulumi japanskog jezika stranih zemalja i predmetni kurikulumi Japanskog jezika Republike Hrvatske. Podaci iz navedenih dokumenata kategorizirani su u dvije matrice, koje su poslužile kao instrument usporedbe dokumenata.

Rad je podijeljen na tri dijela. Prvo, u uvodnom dijelu rada ćemo proučavanjem izvještaja anketnog istraživanja Japanske fondacije istražiti i usporediti stanje poučavanja japanskog jezika na svjetskoj razini i u Hrvatskoj. Istražit ćemo postoji li interes za učenje japanskog jezika u Hrvatskoj te gdje se trenutno poučava. Zatim, u drugom dijelu rada predstaviti ćemo provedenu analizu kurikuluma japanskog jezika stranih zemalja i analiza hrvatskih kurikuluma stranih jezika. Dokumente stranih zemalja međusobno ćemo usporediti pomoću matrica te na temelju njih razviti prijedlog predmetnog kurikuluma Japanskog jezika. Također, prezentirat će se analiza matrice predmetnih kurikuluma stranih jezika Republike Hrvatske, na čijoj će se osnovi zasnivati struktura prijedloga kurikuluma. U zadnjem dijelu rada predložiti ćemo predmetni kurikulum Japanskog jezika na temelju rezultata i zaključaka provedenih analiza.

1. STANJE JAPANSKOG JEZIKA U SVIJETU

1.1. Japanska fondacija

Japanska fondacija je organizacija osnovana 1972. godine od strane posebnog zakonodavstva japanskog parlamenta. U početku, Japanska fondacija se kao posebno pravno lice brinula o organizaciji kulturoloških razmjena. Danas je neovisna, administrativna institucija koju nadgleda Ministarstvo vanjskih poslova Japana. U sklopu organizacije provode se aktivnosti u tri različita područja: razmjena u umjetnosti, učenje japanskog jezika u inozemstvu te znanstvena razmjena i suradnja.¹

Osim u Japanu, Japanska fondacija ima urede po cijelom svijetu u 24 različite zemlje. Od 1970. do 1990. godine Japanska fondacija je na temelju informacija prikupljenih uz pomoć ureda u inozemstvu, sastavila liste institucija koje su provodile poučavanje japanskog jezika. Zatim, od 1990. godine nadalje svake tri godine provode se ankete s ciljem da se ustanovi trenutno stanje podučavanja japanskog jezika u svijetu. Podaci anketiranih zemalja mogu se podijeliti u 12 regija: istočna Azija, jugoistočna Azija, južna Azija, Oceanija, Sjeverna Amerika, Srednja Amerika, Južna Amerika, zapadna Europa, istočna Europa, Bliski istok, sjeverna Afrika i Afrika. Nadalje, ispitanici su razvrstani u četiri univerzalne razine obrazovanja: osnovno, srednje, visoko i neformalno obrazovanje. U anketama se pod neformalno obrazovanje podrazumijevaju privatne škole stranih jezika, institucije cjeloživotnog obrazovanja, tečajevi za građane koje provode institucije visokog obrazovanja i same Japanske fondacije, itd. Važno je napomenuti da u ankete nisu uključene škole namijenjene za djecu japanskih imigranata, već isključivo institucije koje poučavaju japanski kao strani jezik. Također, treba istaknuti da se anketama ne prikupljaju informacije o informalnom obrazovanju, to jest podaci o pojedincima koji uče japanski jezik samostalno, preko interneta ili drugih sredstava. Iz navedenog možemo zaključiti da je sveukupan broj učenika i opći interes za japanski jezik zapravo veći od onog dobivenog anketama. Glavna područja istraživanja ankete su osnovne informacije o institucijama, trenutni broj i dob učenika, broj učitelja te ciljevi i razlozi učenja japanskog jezika. Jedan od važnijih ciljeva provođenja navedenih

¹ <https://www.jpf.go.jp/e/about/index.html> Pristup: 5.5.2022.

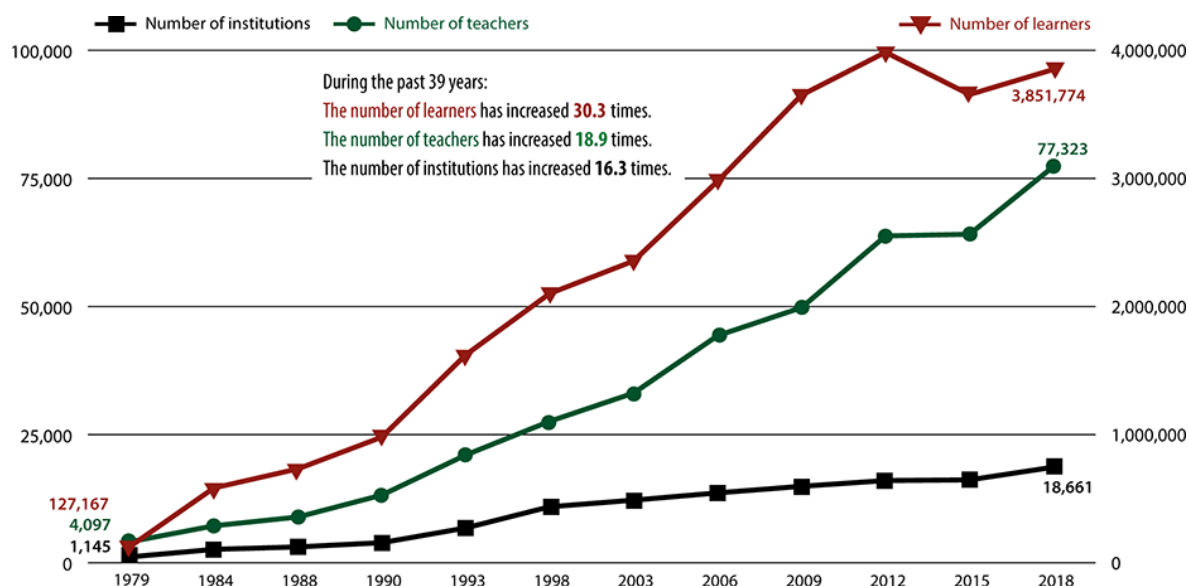
anketa je utvrđivanje okvirnog stanja japanskog jezika u globalu. Osim rezultata anketa, na stranicama Japanske fondacije također su dostupni podaci klasificirani po zemlji i regiji o nastavnim sredstvima te statističkim podacima JLPT-a, odnosno testa znanja japanskog jezika.

Izveštaj korišten u nastavku rada koristi podatke prikupljene anketama provedenim u 2019. godini. Rezultati ankete objavljeni su 2020. godine. Krajem 2021. godine Japanska fondacija je započela s provođenjem nove ankete. Navedeni proces trajao je do polovice 2022. godine, dok se izvještaj s rezultatima nove ankete očekuje u 2023. godini.

Pogledamo li promjene kod poučavanja japanskog jezika u posljednjih četrdesetak godina, jasno je da je japanski jezik postao popularan na globalnoj razini. U nastavku poglavlja, proučit ćemo što je uzrokovalo naglu popularizaciju japanskog jezika u devedesetima te kakva je trenutna situacija.

1.2. Popularizacija japanskog jezika

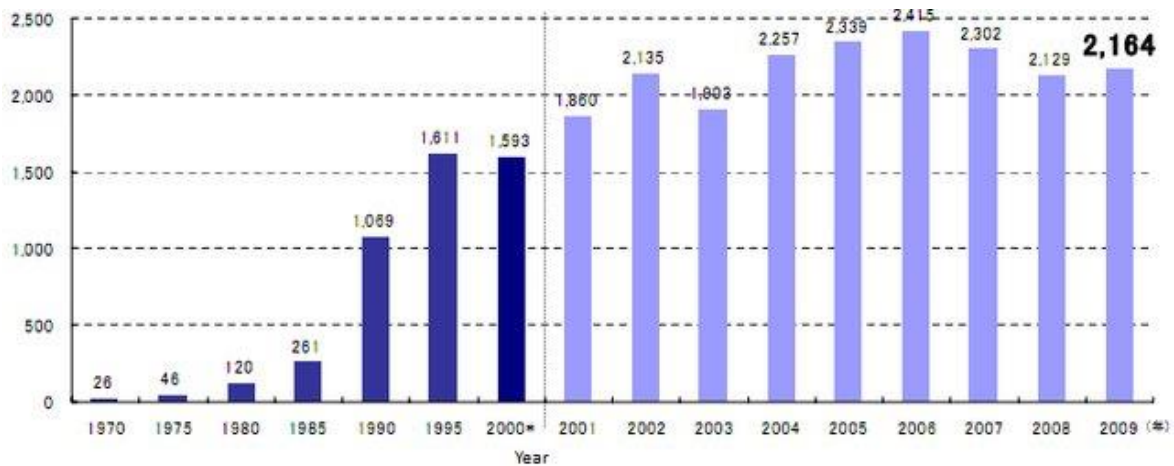
U posljednjih četrdeset godina došlo je do iznimno velikog porasta interesa za japanski jezik što je rezultiralo porastom broja učenika, učitelja i institucija japanskog jezika u svijetu. Graf 1 prikazuje porast broja u svim kategorijama do 2018. godine, zabilježen anketama Japanske fondacije. Pogledamo li liniju koja označava broj učenika japanskog jezika, možemo vidjeti da je ukupan broj učenika u 2018. godini čak 30 puta veći od broja učenika zabilježenog 1979. godine (sa 127 167 na 3 851 774). Smatra se da su globalizacija japanske popularne kulture te pokretanje sustava kao što su TITP, SSWP i STG-ovi, koji omogućuju imigrantima rad u Japanu preko vize, samo neki od uzroka porasta interesa za učenje japanskog jezika (Japan Foundation, 2018: 29).

Graf 1 Prikaz promjene broja učenika, učitelja i institucija japanskog jezika u posljednjih 39 godina (preuzeto iz godišnjeg izvještaja Japanske fondacije)

Krajem dvadesetog stoljeća započelo je širenje japanske pop kulture u svijetu koju među ostalim čine animirani crtani filmovi, stripovi, glazba i video igrice (Allen i Rumi, 2006: 2). Animirani crtić *Asto Boy* bio je jedan od prvih takozvanih *animea* koji su se probili na zapadnu televiziju već tijekom šezdesetih godina. Međutim, *animei*, *mange* i video igrice su mnogo jači utjecaj postigli nešto kasnije, krajem devedesetih i početkom 2000-ih godina. Primjerice *animei* poput *Pokemona* i *Sailor Moon* (*Mjesečeva ratnica*) te filmovi poznatog direktora Hayao Miyazakija, kao što su *Spirited Away* (*Avanture male Chihiro*) i *My Neighbour Totoro* (*Moj susjed Totoro*), poharali su svjetska tržišta te posljedično izazvali veliki interes za japanski jezik na globalnoj razini (Allen i Rumi, 2006: 2).

U nastavku možemo vidjeti Graf 2 koji prikazuje veličinu tržišta animacije u Japanu od 1970. do 2009. godine. Usporedimo li liniju broja učenika japanskog jezika na Grafu 1 s Grafom 2, možemo zamijetiti poklapanje linije porasta interesa za japanski jezik s linijom porasta interesa za japanskom popularnom kulturom. Paralelni porast linija ukazuje na moguću korelaciju između popularizacije japanske pop kulture i globalizacije poučavanja japanskog jezika. Također, s obzirom na poklapanje linija porasta možemo zaključiti da je popularizacija japanske pop kulture jedan od glavnih uzroka globalizacije poučavanja japanskog jezika. Interes za japansku popularnu kulturu se kao razlog učenja japanskog jezika najviše pojavljuje u zapadnijem dijelu svijeta, od Europe i Afrike do Sjeverne i Južne Amerike.

Graf 2 Prikaz veličine tržišta animacije (u 100 milijuna yena) u Japanu od 1970. do 2009. (preuzeto iz izvještaja Media Development Research Institute Inc.²)

S druge strane, u istočnim regijama svijeta, kao što su istočna, jugoistočna i južna Azija te Oceanija, glavni razlog učenja japanskog jezika je dobivanje vize za rad u Japanu putem ranije spomenutih sustava (Japan Foundation, 2018: 33, 39).

Kroz sustav stručne obuke TITP³ zemlje kao što su Vijetnam, Filipini i Indonezija u dogovoru s Japanom šalju svoje radnike u različite japanske tvrtke, gdje kroz nekoliko godina primaju stručnu obuku u odabranom poslu (Tran, 2020: 1). Kako bi uspješno usvojili znanja i tehnike rada Japana kroz ovaj sustav, radnici primaju i obuku japanskog jezika u obliku neformalnog obrazovanja. TITP radnici se u izvještaju Japanske fondacije ubrajaju kao učenici japanskog jezika u neformalnom obrazovanju, a njihov broj je u 2019. godini bilježio više od 410 000 radnika (Chonlaworn, 2021: 36). Za vizu kroz sustav SSWP⁴ koji se smatra granom, odnosno proširenjem TITP-a, mogu se prijaviti isključivo profesionalni i visoko kvalificirani radnici, kojih je u 2020. godini bilo više od 15 000 radnika (Chonlaworn, 2021: 39). Na poslijetku, kroz sustav SGP-ova⁵ dolaze brojni imigranti iz Indonezije, Filipina i Vijetnama koji rade u području zdravstva. Navedeni imigranti smatraju se kandidatima za certificirane medicinske sestre i njegovatelje u Japanu. Od imigranata se očekuje da u periodu do maksimalno tri godine od ulaska u Japan polože državni ispit koji je u cijelosti na japanskom jeziku. Ukoliko prođu ispit, mogu raditi u Japanu bez ograničenja. Kazu (2018: 163) navodi kako godišnje manje od

² <http://www.mdri.co.jp/review/main.html> Pristup: 5.5. 2022.

³ *Technical Intern Training Program* (hrv. Program tehničke obuke za pripravnike)

⁴ *Specified Skilled Worker Program* (hrv. Program za određene kvalificirane radnike)

⁵ Sporazumi o gospodarskom partnerstvu

polovice kandidata uspijeva položiti državni ispit. Razlog tome je rigorozni sustav, koji od kandidata očekuje da u tri godine, uz posao zdravstvenog radnika, također sa strane uče stručne pojmove i teoriju medicine na japanskom jeziku.

Japan svake godine ima sve manju radnu snagu zbog niskog nataliteta i visokog broja starog stanovništva, što posljedično rezultira u sve većoj potražnji za vanjskim radnicima, pogotovo u zdravstvu (Lopez i Ohno, 2021: 263). Iako nema konkretnih podataka o udjelu broja radnika navedenih sustava u sveukupnom broju učenika japanskog jezika, može se reći da je značajan i u stalnom porastu.

1.3. Pregled izvještaja o stanju japanskog jezika na globalnoj razini

U ovom poglavlju provedena je analiza izvještaja Japanske fondacije o stanju japanskog jezika na globalnoj razini. U izvještajima su proučeni podaci o broju institucija, učitelja i učenika japanskog jezika prikupljeni anketiranjem provedenim na globalnoj razini. Za potrebe ovog rada uglavnom će se koristiti podaci izvještaja iz 2015. i 2018. godine. Nadalje, provedena je i detaljnija analiza prema kategorijama obrazovanja, kako bi se dobila jasna slika stanja broja učenika i institucija u srednjem školstvu, a pobliže je proučen i dio izvještaja o analizi razloga učenja japanskog jezika.

1.3.1. Analiza promjena u stanju japanskog jezika

U najstarijem dostupnom izvještaju o globalnom stanju poučavanja japanskog jezika objavljenom 1974. godine, zabilježeni su podaci za 97 zemalja, od kojih je 64 već provodilo poučavanje japanskog jezika. Podaci za ostale 33 zemlje ukazuju da se trenutno u tim zemljama ne održava poučavanje japanskog jezika ili da navedene informacije nisu poznate. Anketom je ukupno zabilježeno 77 827 učenika. U izvještaju iz 2018. godine, 44 godine kasnije, ukupan broj zemalja koje provode japanski jezik je 134, odnosno dva puta veći. Nadalje, u svijetu je zabilježeno ukupno 3 851 774 učenika, što je gotovo pedeset puta više učenika u usporedbi s podacima iz 1974. godine.

Tablica 1 Broj zemalja, institucija, učitelja i učenika japanskog jezika (preuzeto iz godišnjeg izvještaja Japanske fondacije iz 2015. i 2018. godine)⁶

Godina	2015.	2018.
Broj zemalja	137	142
Broj institucija	16 179	18 661
Broj učitelja	64 108	77 323
Broj učenika	3 655 024	3 851 774

Usporedimo li podatke izvještaja iz 2015. i 2018. godine u Tablici 1 možemo zaključiti sljedeće. Prema rezultatima izvještaja Japanske fondacije (2018: 7,8), na globalnoj razini možemo vidjeti porast u broju zemalja, institucija, učitelja i učenika. Broj zemalja koje su implementirale poučavanje japanskog jezika povećao se s prijašnjih 137 zemalja na 142. Sukladno tome, broj institucija veći je za 15,3 % u usporedbi s anketom iz 2015. godine, dok je broj učitelja porastao za 20,6 %. Nadalje, podaci ankete bilježe ukupno 3 851 774 učenika, što je 5,4 % učenika više od 2015. godine. Zemlja s daleko najvećim brojem učenika je Kina s čak 1 004 625 učenika, zatim slijedi Indonezija sa 709 478 učenika, Južna Koreja s 531 511 učenika i Australija s 405 175 učenika. Kina je također zemlja s najvećim brojem učitelja (20 220), dok je zemlja s najvećim brojem zabilježenih institucija Južna Koreja (2 998). Također, anketiranjem je zabilježeno i pet novih zemalja koje su započele s institucionaliziranjem japanskog jezika, a to su Istočni Timor, Belize, Crna Gora, Zimbabve i Mozambik.

Tablica 2 Broj institucija, učitelja i učenika japanskog jezika prema regijama (preuzeto iz godišnjeg izvještaja Japanske fondacije 2015. i 2018. godine)⁷

Regija	Broj institucija		Broj učitelja		Broj učenika	
	2015.	2018.	2015.	2018.	2015.	2018.
Istočna Azija	5 981	6 483	37 868	40 627	1 763 420	1 744 100
Jugoistočna Azija	3 913	5 388	10 357	18 845	1 094 437	1 215 835

⁶ <https://www.jpff.go.jp/j/project/japanese/survey/result/surveyold.html> Pristup: 6.5.2022.

⁷ <https://www.jpff.go.jp/j/project/japanese/survey/result/surveyold.html> Pristup: 6.5.2022.

Južna Azija	408	604	1 277	1 820	40 795	57 356
Oceanija	1 965	2 108	3 277	3 663	392 348	443 215
Sjeverna Amerika	1 640	1 607	4 621	4 683	190 599	186 394
Srednja Amerika	102	168	424	642	11 637	17 367
Južna Amerika	481	501	1 719	1 838	38 152	42 226
Zapadna Europa	1 127	1 123	2 786	2 969	83 559	90 114
Istočna Europa	398	477	1 346	1 652	27 154	36 836
Bliski istok	75	71	187	176	4 054	4 948
Sjeverna Afrika	21	36	120	147	1 777	2 569
Afrika	68	95	126	216	7 092	10 804
Cijeli svijet	16 179	18 661	64 108	77 323	3 655 024	3 851 774

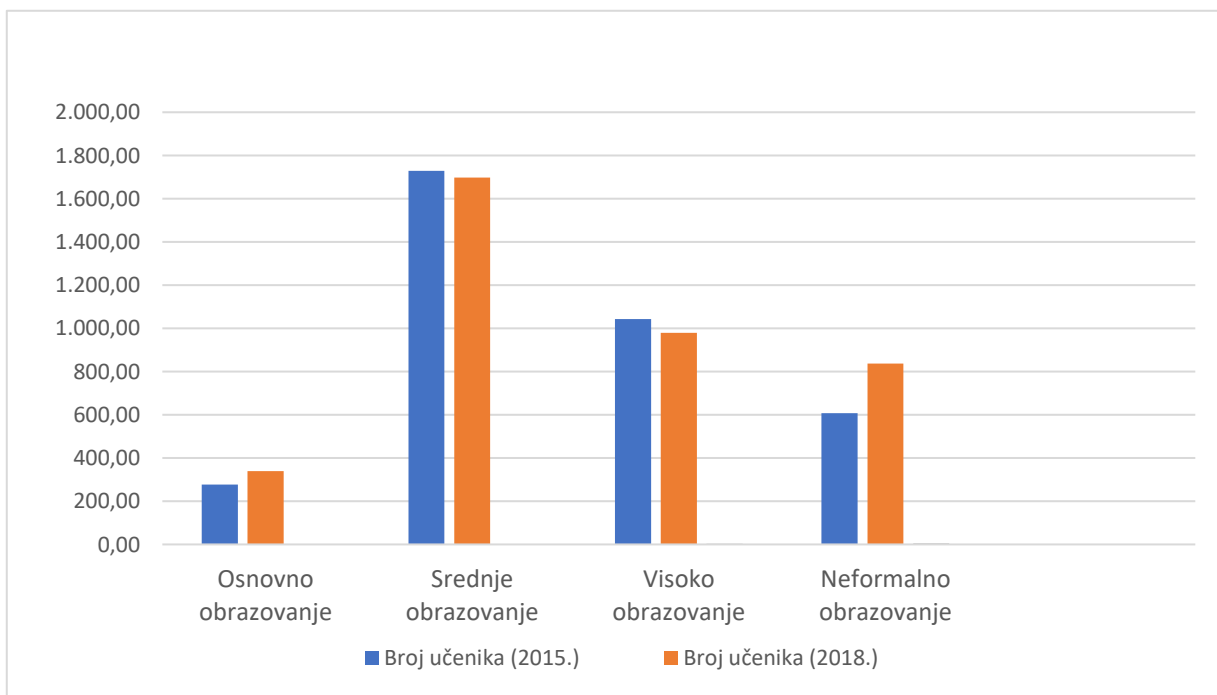
Usporedbom rezultata istraživanja iz 2018. godine i onog iz 2015. u Tablici 2 možemo vidjeti pad u broju institucija u regiji Sjeverne Amerike, zapadne Europe i Bliskog Istoka. Iako je u zapadnoj Europu zabilježen manji pad u broju institucija, u istočnoj Europi zabilježeno je čak 79 novih institucija. Zatim, pad u broju učenika vidi se kod Sjeverne Amerike i istočne Azije. Kod podataka za pojedinačne zemlje, najveći postotak pada broja učenika imaju Tajvan, Indonezija i Južna Koreja. U istočnoj Aziji, glavne promjene su porast u broju institucija i učitelja te manji pad kod broja učenika. Unatoč tome što su Tajvan i Južna Koreja imali najveći postotak pada broja učenika u regiji, Kina je s vlastitim visokim porastom broja učenika smanjila ukupan postotak pada u istočnoazijskoj regiji. U regiji jugoistočne Azije vidljiv je porast u svim kategorijama. U izvještaju kod podataka za pojedinačne zemlje, Indonezija drži drugo mjesto po broju učenika japanskog jezika u svijetu. Također, bitno je istaknuti znatni porast broja učenika u Vijetnamu i Mjanmaru, kao posljedicu

razvoja ranije spomenutih programa i sporazuma s Japanom. Osim navedenih regija, širenje poučavanja japanskog jezika može su uočiti kod sljedećih regija: južna Azija, Južna Amerika i istočna Europa. Zemlje koje se najviše ističu u gore navedenim područjima su Indija, Australija, Novi Zeland, Meksiko, Brazil i Rusija. S druge strane, u Sjevernoj Americi broj institucija i učenika je u padu. Kao mogući uzrok pada broja u navedenim kategorijama, Japanska fondacija (2018: 18) navodi pad budžeta za poučavanje stranih jezika u Kanadi i SAD-u. Regije Bliskog Istoka i Afrike okarakterizirane su malim brojem institucija i učenika te povremenim obustavljanjem poučavanja. Japanska fondacija u izvještaju iz 2018., kao razlog nestabilnosti, navodi nestabilne društvene i ekonomske situacije unutar regije.

Regija s najvećim brojem zabilježenih institucija, učitelja i učenika je istočna Azija, što je očekivano s obzirom na to da je Japan dio te regije. Japanski jezik u istočno-azijskoj regiji je između ostalog bitan iz političkih i ekonomskih razloga, stoga nije iznenađujuće da ova regija, s regijom jugoistočne Azije, čini 63,6 % od sveukupnog broja institucija, zatim 77 % od ukupnog broja učitelja i 76,8 % od ukupnog broja učenika.

1.3.2. Pregled rezultata prema kategorijama obrazovanja

Promotrimo li broj učenika prema kategorijama obrazovanja u Grafu 3, prema rezultatima istraživanja Japanske fondacije iz 2018. godine, na globalnoj razini najveći broj učenika zabilježen je u srednjem obrazovanju s visokih 1 697 290 učenika, što čini čak 44,1 % od ukupnog broja učenika. Drugo mjesto drži visoko obrazovanje s 25,4 %, zatim neformalno obrazovanje s 21,7 % i osnovno obrazovanje 8,8 %. Iako je broj učenika u osnovnom obrazovanju znatno manji od ostalih razina, u usporedbi s rezultatima 2015. godine, porastao je za više od 20 %.

Graf 3 Broj učenika japanskog jezika prema kategorijama obrazovanja (preuzeto iz godišnjeg izvještaja Japanske fondacije 2015. i 2018. godine)⁸

Prema izvještaju Japanske fondacije (2018: 20) broj institucija sličnog je uzorka, gdje je najveći broj zabilježenih institucija u srednjem obrazovanju, zatim neformalnom, visokom te najmanje u osnovnom obrazovanju. Od ukupnog broja učitelja (77 323), 21 % čine izvorni govornici, a najviše ih radi u osnovnom obrazovanju, čak 37,4 % te u visokom obrazovanju 26,4 %.

Usporedbom podataka o broju učenika prema kategorijama obrazovanja pojedinačnih regija iz izvještaja Japanske fondacije (2018: 26-75), došli smo do sljedećih zaključaka. Zemlja s najvećim brojem učenika u osnovnom obrazovanju je Australija s visokih 258 794 učenika, zatim SAD sa 17 609 i Novi Zeland s 11 270 učenika. U kategoriji srednjeg obrazovanja, najviše učenika zabilježeno je u Južnoj Koreji s 411 255 učenika, što čini čak 77,4 % od ukupnog broja učenika Južne Koreje. Nadalje, u kategoriji visokog obrazovanja na prvom mjestu se nalazi Kina s visokih 575 455 učenika, zatim Tajvan sa 70 433 učenika i SAD sa 68 237 učenika. Na poslijetku, u neformalnom obrazovanju zabilježeno je 335 169 učenika u Kini, zatim 114 957 učenika u Vijetnamu i 80 002 učenika u Republici Koreji. Analizom brojeva učenika pojedinih država u gore spomenutim kategorijama obrazovanja,

⁸ <https://www.jpfi.go.jp/j/project/japanese/survey/result/surveyold.html> Pristup: 6.5.2022.

možemo donijeti nekoliko zaključaka. Prvo, Australija se ističe na globalnoj razini zbog svog visokog broja učenika u kategoriji osnovnog obrazovanja gdje čini gotovo 80 % sveukupnog broja učenika. Razlog tako velikom broju učenika japanskog jezika u osnovnom, ali i srednjem obrazovanju je provođenje Australijskog kurikuluma, koji propisuje da je učenje stranog jezika obavezno. Zbog dobrih odnosa Japana i Australije te mnogih opcija razmjene, japanski jezik postao je popularan odabir.

S druge strane, zemlje kao što su Brazil, Argentina, Meksiko, Mjanmar, Vijetnam i druge, nemaju pretežito veliki broj učenika u osnovnom i srednjem obrazovanju, međutim brojevi učenika u visokom i neformalnom obrazovanju su do dva, tri puta veći. Primjerice u Vijetnamu se može zamijetiti veliki porast u broju institucija i učenika u visokom obrazovanju, zbog uvođenja japanskog jezika na medicinskim, znanstvenim, tehničkim i turističkim fakultetima. Nadalje, ranije spomenuti porast vijetnamskih radnika u TITP sustavu, poklapa se s rezultatima ankete Japanske fondacije, koja također bilježi visoki porast od 235 %, to jest 80 000 učenika više u neformalnom obrazovanju, u usporedbi s rezultatima ankete iz 2015. godine. Slična situacija vidljiva je i u Mjanmaru, gdje zbroj učenika u visokom i neformalnom obrazovanju čini 99,9 % od ukupnog broja učenika japanskog jezika. Nadalje, ima mnogo japanskih i lokalnih kompanija u Mjanmaru koje nude poučavanje japanskog jezika te mogućnost stažiranja u Japanu, preko kojih znatan broj vijetnamskih i mjanmarskih radnika dolazi u Japan.

1.3.3. Pregled rezultata razloga učenja japanskog jezika

Japanska fondacija svojim anketama, osim stanja japanskog jezika u svijetu, također, ispituje učenike o njihovim razlozima i ciljevima kod učenja japanskog jezika. Pitanje o razlogu učenja japanskog jezika višestrukog je odabira te ima dvadesetak ponuđenih opcija. U 2018. godini, najčešći odgovor na pitanje „Koji su prema Vašem mišljenju razlozi učenika za učenje japanskog jezika?“, gledajući sve razine obrazovanja, bio je „Interes za *anime*, *mangu*, J-POP, modu, itd.“ sa 66 % odabira. Nadalje, drugi najčešći odgovor bio je „Interes za japanski jezik“ sa 61,4 % te zatim „Interes za japansku kulturu, povijest, književnost, itd.“ s 52,4 %. Kod visokog i neformalnog obrazovanja su, osim gore navedenih odgovora, također bili česti

odgovori kao što su „Studiranje u Japanu“ (56,8 %), „Buduće zaposlenje u Japanu“ (51,9 %) i „Korištenje japanskog za polaganje ispita/dobivanje certifikata“.

Prema izvještaju iz 2018. godine, za učenike u zapadnim regijama kao što su Europa, Afrika i Sjeverna Amerika, najčešći razlozi učenja japanskog jezika bili su interes za japanski jezik, kulturu i pop kulturu. Kod učenika iz zemalja kao što su Vijetnam, Mjanmar, Filipini i Indija, najbrojniji su bili odgovori vezani za rad i studiranje u Japanu. „Razgledavanje Japana“ bio je česti odabir kod učenika iz Tajvana, te u cjelokupnoj Srednjoj Americi. U posljednjoj kategoriji, „Učenje japanskog kao materinjeg/obiteljskog jezika“ je kao najčešći razlog zabilježen u Sjevernoj, Srednjoj i Južnoj Americi. U sve tri regije, postotak odabira navedenog razloga prelazi globalni prosjek od 12,6 %, s preko 50 % odabira u Sjevernoj odnosno Južnoj Americi, naročito u državama kao što su SAD, Brazil i Peru.

Prema podacima Japanske fondacije možemo zaključiti da je popularizacija japanskog jezika još uvijek u tijeku. Osim 2015. godine, sva istraživanja bilježe znatni porast u broju učenika. S obzirom na dosadašnji stalni rast, isto možemo očekivati i za nadolazeće godine, ukoliko pandemija COVID-19 nema veći utjecaj na provođenje japanskog jezika u svijetu.

1.4. Stanje japanskog jezika u Europi

U Europi postoji 7 od ukupnih 24 ureda Japanske fondacije u svijetu, od kojih su od Hrvatske najbliži u Budimpešti i Rimu. Najveći broj učenika u Europi zabilježen je u Francuskoj (24 150) i Ujedinjenom Kraljevstvu (20 040). Usporedimo li rezultate zapadne i istočne regije Europe, možemo zaključiti da je broj učenika zapadne regije gotovo tri puta veći s 90 000 učenika naspram 36 836 učenika. Obje regije imaju najviše učenika u visokom obrazovanju, zatim u neformalnom, srednjem te na posljetku osnovnom obrazovanju. Međutim, možemo postojbe manje razlike u postotku osnovnih i srednjih škola, gdje istočna Europa bilježi 7,5 % učenika u osnovnom i 22,1 % učenika u srednjem obrazovanju. Za usporedbu, zapadna Europa u navedenim kategorijama ima 4,6 % učenika osnovne i 17,7 % učenika srednje škole. Prema ovim rezultatima možemo zaključiti da je u zemljama istočne Europe većem broju učenika još u ranoj dobi dostupno učenje japanskog jezika.

Promotrimo li razloge i ciljeve učenja japanskog jezika ankete iz 2018. godine, odgovor „Interes za japanski jezik“ je u istočnoj Europi bio najčešći, s čak 92,2 % odabira, što je ujedno i najveći postotak odabira navedenog odgovora na globalnoj razini. „Interes za japanski jezik“ je i u zapadnoj Europi najčešći odgovor, s nešto manjim postotkom od 80,6 %. Europa je svjetski poznata po svojoj jezičnoj raznolikosti zemalja, dok su Europljani poznati po svojoj višejezičnosti, odnosno poznavanjem i korištenjem drugih jezika pored materinjeg (Krajina, 2008: 95, 96). Stoga će se u nastavku rada ukratko proučiti nekoliko bitnih točaka višejezičnosti i višekulturalnosti u Europi, te kako učenje japanskog jezika može doprinijeti društvu i pojedincu.

1.4.1. Važnost višejezičnosti i višekulturalnosti u Europi

U Europi se nalazi 24 zemlje, u kojima se govori ukupno gotovo tridesetak jezika. Zbog raznolikosti jezika i kulture zemalja, u Europi se veća važnost pridaje kompetencijama višejezičnosti i višekulturalnosti (multikulturalizma) (Coste i dr., 2009: 7). Višejezična i višekulturalna kompetencija odnosi se na sposobnost korištenja jezika u svrhu komunikacije i sudjelovanja u interkulturalnoj interakciji, pri čemu osoba posjeduje znanje nekoliko jezika (različitog stupnja) i iskustvo u nekoliko kultura. Razvoj višejezične i višekulturalne kompetencije potiče nastanak jezične svijesti, pa čak i metakognitivnih strategija⁹, koje omogućuju govorniku da osvijesti i kontrolira svoje „spontane“ načine rješavanja zadataka (Coste i dr., 2009: 11). Nadalje, u Ontarijskom kurikulumu (2016: 7) učenje jezika opisano je kao važno sredstvo za izgradnju akademskih i društvenih temelja za studente, kako bi postali odgovorni članovi globalnog društva. U današnjoj globalnoj zajednici, komunikacija na međunarodnoj sceni je od presudne važnosti, a znanje više jezika neprocjenjivo bogatstvo. Kao što je navedeno u *Standardima za učenje stranih jezika u 21. stoljeću* (prema Ontarijskom kurikulumu, 2016: 11) ključ uspješne komunikacije je proučavanje drugog jezika i kulture te stjecanje znanja o tome kako i na koji način te u koje vrijeme reći nekome nešto. Navedene kompetencije mogu igrati važnu ulogu u širem obrazovanju učenika. Primjerice, učenje stranog jezika učenicima omogućuje razvijanje i usavršavanje bitnih komunikacijskih vještina slušanja, govora,

⁹ Metakognicija (prema Bahri i Duran Corebima, 2015) - znanje ili svijest o kognitivnim procesima

čitanja i pisanja, ne samo kod jezika koji uče, nego i kod materinjeg jezika. Također, poznavanje svjetskih jezika i kultura povećava i mobilnost u karijeri, tako što pruža priliku za lakše pronalaženje rada u inozemstvu.

Jezik je temeljni element kulture i identiteta, zbog čega je bitan element svakog procesa učenja jezika upravo interkulturalno razumijevanje. Prema Ontarijskom kurikulumu (2016: 7), kroz proučavanje jezika povezanog s drugom kulturom ili kulturama, učenici lakše uvažavaju različite perspektive, otkrivaju drukčije svjetonazore te uče pristupiti i povezati se s drugima sa strpljenjem i fleksibilnošću. Jezik i kultura su međusobno isprepleteni, zbog čega ih je nemoguće odvojiti jedno od drugog. Kada je proučavanje kulture ugrađeno u učenje jezika i povezano s vlastitom kulturom i jezikom učenika, učenici razvijaju povećanu svijest i znanje, kako o novom jeziku i kulturi, tako i o vlastitoj.¹⁰

Stoga učenje jezika poput japanskog, ima važnu ulogu iz perspektive višejezičnosti i višekulturalnosti u Europi. Moritoki (2018: 46) u svom radu ističe kako japanski jezik, kao jedan od neeuropskih jezika, pruža pogled izvan tradicionalnog europskog okvira. Štoviše, usredotočenost na drugu kulturu i jezike kao što su iz Azije, doprinosi pomicanju povijesnog fokusa, koji je uglavnom usmjeren na Europu i SAD. Međutim, implementiranje stranog jezika daleke kulture kao što je japanski nije jednostavni pothvat. Moritoki također navodi nekoliko poteškoća s kojima se učenici i učitelji često susreću, bilo prilikom uvođenja japanskog u obrazovanje ili kod samog usvajanja jezika. S jedne strane, kod uvođenja japanskog jezika, ali i drugih stranih jezika u osnovno i/ili srednje obrazovanje problem ne predstavlja samo izgradnja kurikuluma za određeni jezik, nego i njegova redovita provedba. Unatoč velikom izboru izbornih predmeta, škole mogu financirati samo predmete za koje postoji najveći interes učenika. Drugim riječima, da bi se omogućila provedba izbornog predmeta u školama, nije samo dovoljno da bude implementiran u školske liste izbornih predmeta, već se za njega iz godine u godinu treba odlučiti dovoljno veliki broj učenika.

S druge strane, postojeći problem kod učenja japanskog jezika u visokom i neformalnom obrazovanju je postizanje i savladavanje napredne razine. Japanski jezik znatno se razlikuje od europskih jezika i kulture, naročito kod pisma i područja

¹⁰ Ministry of Education. The Ontario Curriculum, Grades 9 to 12: Classical Studies and International Languages, 2016.

socijalne lingvistike, zbog čega je i sam studijski program često vrlo zahtjevan. Moritoki (2018: 47) tvrdi kako studenti japanskog jezika uglavnom započinju studij bez ikakvog predznanja japanskog jezika. Zbog nedostatka predznanja te zahtjevnog studijskog programa japanskog jezika i kulture, studenti nisu u mogućnosti savladati naprednu razinu japanskog jezika, ukoliko za vrijeme studija ne sudjeluju u studentskim razmjenama s Japanom. Zbog navedenih razloga, iskustvo studija i života u Japanu je za studente japanskog jezika ključno za postizanje tečnosti.

1.4.2. Stanje japanskog jezika u okolnim zemljama

Poučavanje japanskog jezika se u susjednim zemljama kao što su Mađarska, Srbija i Slovenija, odvija već nekoliko desetljeća. Prema podacima izvještaja Japanske fondacije iz 2018. godine, Mađarska se prema broju učenika na globalnoj razini nalazi na 45. mjestu, Srbija na 61. te Slovenija na 86., dok se Hrvatska nalazi nešto niže na 103. mjestu.

Prema podacima Japanske fondacije, u Mađarskoj je poučavanja japanskog jezika započelo osnivanjem Odjela za japanske studije na Sveučilištu Etovesh Lorand 1986. godine.¹¹ Od 1987. godine eksperimentalno se provodila nastava japanskog jezika u osnovnim školama, a danas se japanski jezik uči u svim razinama obrazovanja u četrdesetak različitih institucija. Poučavanje japanskog jezika u Srbiji započelo je 1975. godine uvođenjem japanskog jezika kao predmeta na Odjelu orijentalnih jezika na Sveučilištu u Beogradu, dok je 1986. godine, osnovan i studij japanskog jezika i književnosti.¹² Japanski jezik se do 2019. godine predavao na svim razinama obrazovanja u dvadesetak institucija uglavnom u sklopu izvannastavne aktivnosti. Međutim, od jeseni 2019. japanski jezik se više ne provodi u osnovnim školama, ali je s druge strane uveden kao izborni predmet u srednje škole. Tričković (2018: 83) u radu navodi kako se japanski jezik u većini škola održava dva puta tjedno, dok se u filološkoj gimnaziji Savski venac, kao obavezni predmet održava pet puta tjedno. Za širenje japanskog jezika u Srbiji veliki značaj imala je izrada japansko-srpskog udžbenika autorica Marković i Tričković pod

¹¹ <https://www.jp.f.go.jp/i/project/japanese/survey/area/country/2020/hungary.html> Pristup: 8.5.2022.

¹² <https://www.jp.f.go.jp/i/project/japanese/survey/area/country/2020/serbia.html> Pristup: 8.5.2022.

nazivom „Korak po korak/Step by step“. „Korak po korak“ je udžbenik osmišljen za potrebe početnika, pogotovo kod učenja japanskog jezika u sklopu izbornog predmeta u srednjim školama. Korištenje navedenog udžbenika se od 2015. godine, navodi kao preporuka u dokumentima nastavnog plana i programa srednjih škola Republike Srbije. Također, ovaj komplet udžbenika je korišten i kao osnova za izradu hrvatske prerađene verzije, što postaje prvi hrvatski komplet udžbenika japanskog jezika (Marković i dr. 2018; 2021).

Nadalje, u Sloveniji je 1995. godine osnovan studij japanskog jezika na Odjelu za azijske studije na Sveučilištu u Ljubljani.¹³ Prema podacima iz 2018. godine, japanski se provodi u šest različitih institucija u svim kategorijama obrazovanja, premda se kod osnovnog i srednjeg obrazovanja provodi samo kao izvannastavna aktivnost. Na Odsjeku za azijske i afričke studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani je 2012. godine objavljen slovensko-japanski udžbenik „Japonščina za začetnike 1 i 2“ (Japanski za početnike) autorica Hmeljak Sangawa i dr. „Japonščina za začetnike 1“ je prvi udžbenik s vježbama za učenje japanskog jezika, namijenjen studentima govornicima slovenskog jezika. Hmeljak Sangawa i dr. su sastavili udžbenik s osnovnim vokabularom, tipičnim gramatičkim obrascima, izrazima i dijalozima koji ilustriraju životne situacije u današnjem društvu. Osim navedenih udžbenika, u Sloveniji su objavljeni „Sodobna japanska slovnica za začetno stopnjo 1 i 2“ (Moderna japanska gramatika za početnike) i „Uvod v japansko pisavo : *hiragana*, *katakana* in prvih 854 pismenk“ (Uvod u japansko pismo: *hiragana*, *katakana* i prvih 854 znakova). Također, već nekoliko godina u izradi je japansko-slovenski e-rječnik „jaSlo“ koji je namijenjen slovenskim učenicima japanskog jezika (Hmeljak Sangawa i Erjevac, 2010). Iako je „jaSlo“ rječnik manjeg opsega, s oko 10 000 natuknica, sadrži korisne i detaljne informacije za potrebe učenika japanskog jezika kao što su detaljna mikrostruktura i poveznice na druge korpuse (Srdanović i Špica 2021: 177).

Iako je interes za japanski jezik sve veći, a materijali za učenje prilagođeniji potrebama učenika, profesorice Moritoki (2018) i Tričković (2015) u svojim radovima ističu ranije spomenute poteškoće u dostizanju napredne razine znanja japanskog jezika kod studenata, ali i poteškoće kod komunikacije na japanskom jeziku zbog straha i nelagode studenata. Tričković (2015: 86) navodi kako je najvažniji i naizgled

¹³ <https://www.jp.f.go.jp/j/project/japanese/survey/area/country/2020/slovenia.html> Pristup: 8.5.2022.

nepremostivi problem studenata japanskog jezika u Srbiji, taj da čak ni neki od najboljih studenata nisu sposobni voditi aktivan razgovor na japanskom, čak ni nakon završetka studiranja.

1.4.3. Stanje japanskog jezika u Hrvatskoj

Poučavanje i učenje japanskog jezika u Hrvatskoj započinje 1982. godine, kada je Japanka Reiko Omura-Elezović počela predavati japanski jezik u Zagrebu u Školi za strane jezike SUVAG te kasnije u Centru za strane jezike APLO (Teković, 2021: 30). Nešto kasnije, Japanka Emi Kusumoto-Sumilanović započinje s predavanjem japanskog jezika kao fakultativnog predmeta također u Zagrebu u II., VII. i XVI. gimnaziji te u Školi svjetskih jezika Varšavska 13. Nadalje, nastava japanskog jezika se od 1991. godine održava i u Varaždinu u Školi stranih jezika „Šimunić“ (Teković, 2021: 31).

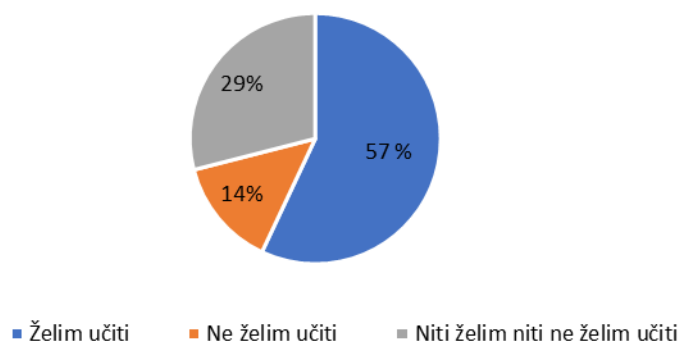
Prema podacima službene stranice Veleposlanstva Japana u Hrvatskoj, Hrvatska i Japan su uspostavili i diplomatsku suradnju 1993. godine, koja je posljedično dodatno pokrenula interes za japanskim jezikom. Desetak godina nakon uspostave suradnje, osnovan je slobodni trogodišnji studij japanologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Studij obuhvaća kolegije o japanskom jeziku, književnosti i kulturnoj povijesti Japana, oko deset sati tjedno. Međutim, studij japanologije u sklopu Filozofskog fakulteta nije bio redovan, stoga pri njegovu završetku studenti dobivaju samo potvrdu, odnosno certifikat s popisom ocjena iz položenih kolegija (Teković, 2021: 32).

Značajna prekretnica u razvoju japanologije i poučavanju japanskog jezika u Republici Hrvatskoj postignuta je osnivanjem prvog jednopredmetnog i dvopredmetnog sveučilišnog preddiplomskog studija japanologije pod nazivom Japanski jezik i kultura. Studijski program Japanski jezik i kultura na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli osmislila je izv. prof. dr. sc. Irena Srdanović u suradnji s prodekanicom Filozofskog fakulteta izv. prof. dr. sc. Linom Pliško, a za pokretanje studija je pored njih zaslužno više članova kolektiva koji su podržali ideju i pomogli je ostvariti. Osnivanju i izvođenju studija doprinjela je i suradnja s profesorima Odsjeka za azijske studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani.

Nadalje, studij je dobio i veliku podršku Veleposlanstva Japana u Hrvatskoj, Grada Pule i drugih institucija. Akreditiran je i od strane Ministarstva za obrazovanje, znanost i sport Republike Hrvatske, 2015. godine, a prva generacija japanologa upisala ga je u jesen te iste godine. Četiri godine kasnije, odobreno je osnivanje i diplomskog studija japanologije općeg i nastavničkog smjera, čiji elaborat je isto tako osmislila i napisala izv. prof. dr. sc. Irena Srdanović u suradnji s nastavnicima i studentima Odsjeka (Palibrk, 2015). Diplomski studij službeno je započeo u listopadu 2020. godine, a krajem akademske godine 2021./22. sa studija će diplomirati i prvi magistri/magistrice japanologije, odnosno prvi magistri/magistrice japanologije i edukacije japanskog jezika.

Unatoč početnom nedostatku načina i sredstava učenja japanskog jezika i kulture, zainteresiranost Hrvata za Japan u stalnom je porastu. Lešković (2019: 19) u svom radu navodi kako je prilikom održavanja 25. obljetnice diplomatskih odnosa između Republike Hrvatske i Japana 2018. godine, provedeno istraživanje o zainteresiranosti Hrvata za japansku kulturu. Rezultati pokazuju da je više od 80 % ispitanika zainteresirano za Japan, dok je više od polovice ispitanika „vrlo zainteresirano“. U 2017. godini, nekoliko djelatnika Odsjeka za azijske studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli je uz potporu Japanske fondacije posjetilo sedam srednjih škola u raznim dijelovima Hrvatske te održalo predavanja u svrhu širenja japanskog jezika i regrutiranja studenata. Tijekom posjete srednjim školama, provedeno je anketno istraživanje o iskustvu i interesu učenika za japanski jezik i kulturu. O rezultatima navedenog istraživanja piše Kikumoto (2019) u svom radu „Trenutna situacija i izgledi za podučavanje japanskoga jezika u srednjim školama u Hrvatskoj: rezultati ankete“. U anketi je sudjelovalo 178 učenika, od prvog do četvrtog razreda srednje škole. Istraživanje je provedeno u sljedećim školama: II. gimnazija Osijek, Gimnazija „Fran Galović“ Koprivnica, Strukovna škola Virovitica, III. gimnazija Zagreb, Prva gimnazija Varaždin, V. gimnazija Zagreb te Gimnazija Pula.

Što biste mislili kada bi postojala opcija učenja japanskog jezika u srednjoj školi?

Graf 4 Mišljenje studenata o postojanju opcije učenja japanskog jezika u srednjoj školi (preuzeto iz rada Kikumoto, 2019)

Na pitanje „Jeste li ikada u prošlosti došli u kontakt s japanskom kulturom ili Japancima?“, ukupno je 87 % (154) učenika na neki način bilo u doticaju s Japanom. Odgovor „gledanje *animea*“ odabralo je 114 učenika, dok je 72 učenika odgovorilo da su „igrali japanske igrice“. Također, 12 učenika (7 %) je ranije „učilo japanski jezik“. U nastavku se nalazi Graf 3 koji pokazuje zainteresiranost školaraca za učenje japanskog jezika i kulture. Prema rezultatima ankete, čak je 57 % učenika odgovorilo da bi željelo učiti japanski jezik ukoliko bi ta opcija postojala, dok je 29 % učenika odgovorilo „niti želim niti ne želim učiti“.

Kao razlog želje za učenjem japanskog jezika učenici su odgovorili da „zvuči zanimljivo“, te da im se „čini da će biti korisno za budućnost“. S druge strane, učenici koji su odgovorili da ne žele učiti, kao razlog su naveli da japanski jezik „izgleda teško“ te da „nisu zainteresirani“. Na temelju navedenih rezultata Kikumoto (2019: 154) zaključuje da japanska pop kultura, odnosno *anime*, *manga* i japanske igrice, imaju veliki utjecaj na mlade u Hrvatskoj.

Navedene podatke potvrđuju i podaci o broju novoupisanih studenata na preddiplomskom studiju japanskog jezika i kulture Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, prema kojima je 52 nova studenta u 2016., te 47 novih studenata u 2017. upisalo navedeni studij (Bašić-Palković, 2018). Također, prema posljednjim podacima, u 2022. godini, na studiju japanologije u Puli ima ukupno 159 upisanih studenata. Osim opcije jednopredmetnog studija japanskog jezika, studenti mogu birati i dvopredmetni studij, gdje japanski jezik mogu kombinirati s hrvatskim jezikom i

književnosti, povijesti, arheologijom, talijanskim jezikom i književnosti, latinskim jezikom i rimskom književnosti te engleskim jezikom i književnosti. Zanimljiv je podatak da je većina studenata iz drugih dijelova Hrvatske odnosno da je samo 15 % studenata iz Pule (Lešković 2019: 19). Iako prema Lešković (2019) i Kikumoto (2019) diljem Hrvatske ima učenika zainteresiranih za japanski jezik, učenje japanskog jezika u srednjem obrazovanju je trenutno moguće samo u Zagrebu i okolici, dok za ostale učenike iz drugih dijelova zemlje ostaje samo opcija učenja japanskog jezika u visokom ili neformalnom obrazovanju.

Kauzlarić (2019) u svom istraživačkom radu piše o anksioznosti hrvatskih studenata japanologije pri korištenju japanskog jezika. Autorica je kroz nenamjerno i namjerno promatranje studenata japanologije u Puli i Zagrebu otkrila da mnogi studenti osjećaju nervozu ili se boje progovoriti tijekom aktivnosti u razredu ili šute na predavanjima ili se pak uopće ne pojave. Također, kada se ukaže prilika za razgovor s izvornim govornicima tijekom neformalnih druženja izvan nastave, studenti se prebacuju na engleski jezik (Kauzlarić 2019: 107, 108). Autorica nadalje svoja opažanja potvrđuje anketiranjem studenata o anksioznosti kod korištenja japanskog jezika. Rezultati ankete pokazuju kako studenti japanologije osjećaju nelagodu i zabrinutost prilikom korištenja gramatike i vokabulara, dok 75 % studenata u Puli navodi kako je „nervozno kad priča na japanskom s profesorom/pred ostalim studentima“. Na temelju rezultata, Kauzlarić (2019: 120, 121) zaključuje kako je anksioznost najčešće prisutna u učionici, uglavnom zbog straha od pogreške. S druge strane, vidljivo je kako je anksioznost znatno manja tijekom vježba razgovora u paru. Posljedično, na temelju želja i mišljenja studenata prikupljenih anketom te osobnih opaski, Kauzlarić predlaže češće korištenje slobodnijih, nestrukturiranih aktivnosti, naročito prilikom govornih vježba. Primjerice interakcije s ostalim studentima i izvornim govornicima, tijekom kojih nema očitog ispravljanja pogrešaka ili potrebe za ispravnim govorom, a teme su na slobodu izbora studenata.

U sklopu formalnog obrazovanja, prema izvještaju Japanske fondacije (2018) o stanju japanskog jezika kod pojedinačnih zemalja, u Hrvatskoj je najveći broj učenika zabilježen u visokom obrazovanju (45), a zatim u osnovnom obrazovanju (7). Iako se podaci Japanske fondacije o broju učenika japanskog jezika ne poklapaju s ranije navedenim podacima Sveučilišta u Puli, sa sigurnošću možemo reći da je trenutni broj hrvatskih učenika japanskog jezika u 2022. godini najmanje tri puta veći.

Prema popisu Veleposlanstva Japana u Republici Hrvatskoj (2021), zabilježen je sljedeći broj institucija: 1 u osnovnom, 1 u srednjem te 3 u visokom obrazovanju.¹⁴ Jedina osnovna škola u Republici Hrvatskoj koja nudi učenje japanskoga jezika u sklopu izvannastavne aktivnosti je OŠ Stjepana Radića u Čaglinu, dok je jedina srednja škola Gornjogradska gimnazija Zagreb. Na visokoškolskoj razini, osim navedenih institucija u Zagrebu i Pulu, japanski se može učiti u Centru za strane jezike Sveučilišta u Zadru. Nadalje, mnogo Hrvata uči japanski jezik i u sklopu neformalnog obrazovanja, odnosno putem građanskih tečaja te raznih škola stranih jezika u Zagrebu, Splitu, Varaždinu i Rijeci (ukupno 11 institucija).

Tablica 3 Prikaz broja učenika japanskog jezika prema razini obrazovanja (Preuzeto iz izvještaja Japanske fondacije iz 2018. godine)

Država	Osnovno obrazovanje	Srednje obrazovanje	Visoko obrazovanje	Neformalno obrazovanje	Ukupno
Mađarska	139 (7,3 %)	328 (17,2 %)	949 (49,8 %)	490 (25,7 %)	1906
Srbija	167 (21 %)	171 (21,5 %)	378 (47,4 %)	81 (10,2 %)	797
Slovenija	0	10 (3,2 %)	145 (46,5 %)	157 (50,3 %)	312
Hrvatska	7 (3,5 %)	0	45 (22,6 %)	147 (73,9 %)	199

Usporedimo li podatke o poučavanju japanskog jezika u okolnim zemljama s onima iz Hrvatske (Tablica 3), možemo vidjeti da Hrvatska ima daleko najmanji broj učenika koji uče japanski jezik, unatoč tome što je s poučavanjem japanskog jezika započela približno u isto vrijeme kao i okolne zemlje. Međutim, u usporedbi s rezultatima iz 2015. godine, u svim istaknutim državama zabilježen je porast u broju učenika (izuzevši Mađarsku), a još veći porast u Hrvatskoj očekuje se i u nadolazećem izvještaju Japanske fondacije za 2022. godinu.

Kod zemalja s malim brojem učenika japanskog jezika u osnovnom i srednjem obrazovanju kao što su Slovenija i Hrvatska, možemo vidjeti veliki broj učenika u neformalnom obrazovanju. Na temelju navedenih informacija možemo zaključiti da je broj institucija unutar formalnog obrazovanja koje poučavaju japanski jezik oskudan i centraliziran, gdje se 9 od 11 institucija nalazi u Zagrebu. Uz zabilježeni visoki broj

¹⁴ https://www.hr.emb-japan.go.jp/itpr_hr/kultura-aktualno.html Pristup: 8.5.2022

učenika u neformalnom obrazovanju te potencijalno visoki broj učenika u informalnom učenju (samoobrazovanju), može se reći da u Hrvatskoj postoji potreba za implementiranjem japanskog jezika u formalno obrazovanje. U Hrvatskoj je broj učenika neformalnog obrazovanja činio čak 73,9 % učenika, dok je u zemljama gdje je japanski jezik implementiran u svim kategorijama obrazovanja, izrazito manji (u Srbiji 10,2 % i Mađarskoj 25,7 %).

Osim nedostatka institucija, u Hrvatskoj također postoji problem nedostatka materijala, primjerice udžbenika za učenje japanskog jezika na hrvatskom jeziku. Potrebu studenata za dvojezičnim materijalima i pomagalima za učenje japanskog jezika na materinjem jeziku izrazile su i Srdanović i Špica (2021: 176) naročito kod dvojezičnih rječnika. Većina udžbenika i vježbenica koje institucije trenutno koriste su na japanskom i engleskom jeziku, primjerice *Minna no Nihongo* i *Marugoto*. Nadalje, iako postoji mnogo različitih opcija i varijanti englesko-japanskih i japansko-engleskih rječnika, s druge strane opcije japansko-hrvatskih i hrvatsko-japanskih rječnika su ograničene (Srdanović, 2020: 1060). Uz postojeći japansko-hrvatski rječnik (Yamasaki-Vukelić, 2006) za studente japanskog jezika potreban je rječnik s većim obujmom riječi, primjerima i dodatnim objašnjenjima (Srdanović i Špica, 2021: 176).

Međutim, u posljednjih nekoliko godina došlo je do povećanja opcija za učenje japanskog jezika na hrvatskom jeziku. Prvi komplet udžbenika japanskog jezika „Ippo Ippo“ autorica Marković, Tričković i Srdanović, napisan je na hrvatskom jeziku, a objavljen je 2018. i 2021. godine. Udžbenik je napisan po uzoru na ranije spomenuti srpski udžbenik „Korak po korak“, a u izradi su doprinijeli učitelji i studenti japanskog jezika i kulture Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Komplet udžbenika „Ippo Ippo“ sastoji se od dva dijela. Prvi dio je *Glavna knjiga* koja učenike vodi kroz početnu razinu japanskog jezika, primjerenu za srednjoškolsko obrazovanje, a sadrži i kulturne dodatke za bolje poznavanje s japanskim jezikom i društvom. Drugi dio kompleta je *Uvod u pismo kana*, koji sadrži bitne informacije o japanskim pismima *hiragani* i *katakani*. Uz navedene udžbenike, na mrežnim stranicama je dostupna i radna bilježnica. Nadalje, prema Srdanović i Špica (2021: 177) odnedavno postoje i e-rječnici značajnijeg obujma i sadržaja za japanski i hrvatski jezik, koji su nastali prikupljanjem podataka iz više baza poput korpusa, projekta Wictionary, FreeDic projekta i sličnih (npr. Glosbe, Lingea). Zbog spomenute potrebe učenika japanskog

jezika za kvalitetnijim japansko-hrvatskim rječnikom, autorice Srdanović i Špica su započele s planiranjem izrade bilingvalnog e-rječnika s većim obujmom riječi i detaljnijim opisom, dok se Srdanović (2020: 1061) posvetila i izradi mrežnog korpusa o hrvatskom turizmu na japanskome jeziku.

U ovom poglavlju detaljnije smo promotrili stanje japanskog jezika u Republici Hrvatskoj. Na temelju navedenih podataka nema sumnje da je interes, a s njime i potražnja za poučavanjem japanskog jezika i kulture u stalnom porastu. Nadalje, sa sve većim opsegom japansko-hrvatskih nastavnih sredstava za učenje japanskog jezika, može se reći da je sljedeći korak implementiranje japanskog jezika kao izbornog predmeta u srednje i osnovne škole, odnosno prije svega razvoj predmetnog kurikulumu Japanskog jezika.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

2.1. Cilj istraživanja

Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske još nije propisalo predmetni kurikulum kojim bi se odredilo učenje Japanskog jezika, niti bilo kojeg drugog neeuropskog jezika. Stoga je cilj ovog rada razviti prijedlog predmetnog kurikuluma Japanskog jezika za srednje škole Republike Hrvatske, po uzoru na već postojeće kurikulume japanskog jezika iz drugih zemalja i po uzoru na predmetne kurikulume stranih jezika u Republici Hrvatskoj¹⁵.

2.2. Zadaci istraživanja

1. Utvrditi strukture i domene koje će odgovarati potrebama poučavanja japanskog jezika u hrvatskim srednjim školama analizom odabranih dokumenata
2. Utvrditi odgojno-obrazovne ishode bitne za razvoj prijedloga kurikuluma Japanskog jezika.
3. Utvrditi odgovarajuću količinu i vrstu sadržaja te okviran broj školskih sati potreban za izvođenje predmeta Japanski jezik.

2.3. Uzorak istraživanja

Za uzorak istraživanja uzete su dvije vrste dokumenata. Prva vrsta dokumenata su kurikulumi Japanskog jezika sljedećih stranih zemalja: Srbija, Kanada, Australija, Irska i Novi Zeland. Jedan od kriterija odabira dokumenata bio je jezik na kojem su napisani, stoga su isključivo odabrane zemlje iz engleskog govornog područja koje imaju kurikulum japanskog jezika te Srbija. Nadalje, proučeni su i dokumenti poučavanja japanskog jezika za osnovne i srednje škole te programi poučavanja japanskog jezika u Irskoj i Kanadi. Programe japanskog jezika u Irskoj i Kanadi mogu pohađati srednjoškolci tijekom posljednje dvije godine srednjeg

¹⁵ <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/predmetni-kurikulumi/539> Pristup: 2.6.2022.

obrazovanja te osobe koje nakon srednje škole ne žele odmah nastaviti s visokim obrazovanjem.

Druga vrsta dokumenata su predmetni kurikulumi stranih jezika za srednje škole Republike Hrvatske. Podaci korišteni za analizu predmetnih kurikulumu stranih jezika u Hrvatskoj preuzeti su sa stranica Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske (u nastavku rada: MZO)¹⁶. Za potrebe analize odabrani su sljedeći predmeti: Engleski jezik, Francuski jezik, Srpski jezik, Grčki jezik i Latinski jezik. Predmetni kurikulumi navedenih jezika odabrani su iz nekoliko razloga. Francuski i Engleski jezik odabrani su za analizu strukture kurikulumu živih europskih jezika, Srpski i Grčki jezik odabrani su zbog analize ishoda i opterećenja kod poučavanja pisma drukčijeg od latinice (ćirilica i grčki alfabet), dok je Latinski jezik odabran zbog analize poučavanja stranog jezika koji se izvodi samo u periodu od dvije godine.

2.4. Instrument

Za potrebe ovog istraživanja napravljene su dvije matrice, jedna za dokumente kurikulumu Japanskog jezika stranih zemalja i jedna za dokumente predmetnih kurikulumu stranih jezika za srednje škole Republike Hrvatske. Podaci dobiveni analizom dokumenata izdvojeni su u zasebne matrice. Matrica za kurikulumu japanskog jezika sadrži četiri kategorije: država, dokument (i razred na koji se dokument odnosi), domene i učenje pisma. Matrica za dokumente predmetnih kurikulumu stranih jezika podijeljena je u sljedeće četiri kategorije: predmet, razred i broj sati godišnje, struktura po domenama¹⁷ i međupredmetne teme¹⁸.

¹⁶ <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/predmetni-kurikulumi/539>
Pristup: 2.6.2022.

¹⁷ Domena - područje znanja ili struke

¹⁸ Međupredmetne teme su teme općeljudskih vrijednosti i kompetencija za život u 21. stoljeću. U Nacionalnom kurikulumu navedeno je sljedećih sedam tema: Osobni i socijalni razvoj, Učiti kako učiti, Građanski odgoj i obrazovanje, Zdravlje, Poduzetništvo, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije i Održivi razvoj.

2.5. Postupak istraživanja i obrada podataka

Podaci kurikuluma Japanskog jezika stranih zemalja i predmetnih kurikuluma stranih jezika izdvojeni su u odgovarajuće kategorije matrica na temelju kojih je provedena usporedba. Na osnovi dobivenih rezultata analize matrica, u sljedećem poglavlju pokušat će se dati prijedlog predmetnog kurikuluma Japanskog jezika za srednje škole kako bi se postavili temelji ovog važnog svjetskog jezika u hrvatskom odgoju i obrazovanju.

2.5.1. Analiza kurikuluma Japanskog jezika u svijetu

Podaci kurikuluma Japanskog jezika Srbije, Kanade, Australije, Irske i Novog Zelanda grupirani su ispod u Tablici 4. Na temelju matrice je u nastavku izvršena interpretacija sličnosti i razlika izdvojenih podataka.

Tablica 4 Kurikulumi japanskog jezika stranih zemalja

Država	Dokument (razred)	Domene	Učenje pisma
Kanada	BC's Curriculum (5.-8. OŠ)	A. razmišljanje i komuniciranje B. osobna i društvena svijest	Romaji ¹⁹ (5.-6.), kana (7.-8.)
	BC's Curriculum nastavak (1.-4. SŠ)		Kana i kanji (1.-4.)
	BC's Curriculum za početnike, intenzivno (3. SŠ)		Kana i kanji (3.)
	Japanese Language and Culture 10-3Y, 20-3Y, 30-3Y (2.-4. SŠ)	A. primjena B. jezična kompetencija C. globalno građanstvo D. strategije	Kana (2.), kanji (3.-4.)
Srbija	Službeni glasnik Republike Srbije (1.-2. SŠ)	A. razumijevanje govora B. razumijevanje napisanog teksta C. usmeno izražavanje D. interakcija E. pisani izraz F. jezične sposobnosti	Kana (kanji samostalno)
Australija	Japanese K–10 Syllabus	A. komunikacija- interakcija	X (predškolski)

¹⁹ Romaji – latinska transkripcija

	(predškolski – OŠ-SŠ)	B. komunikacija- razumijevanje C. komunikacija- stvaranje D. razumijevanje- jezični sustav E. razumijevanje- uloga jezika i kulture	<i>Kana i kanji</i> (1.-8. OŠ i 1., 2. SŠ)
	Japanese Beginners Stage 6 Syllabus (3.-4. SŠ)	A. interakcija B. razumijevanje teksta C. pisanje teksta	<i>Kana i kanji</i>
Irska	Leaving Certificate: Japanese Syllabus ²⁰ (dvogodišnji program)	A. stručnost u osnovnoj komunikaciji B. jezična svijest C. kulturna svijest	<i>Kana i kanji</i> (samostalno)
Novi Zeland	Japanese in the New Zealand Curriculum (8 razina) ²¹	A. jezične sposobnosti B. komunikacijske sposobnosti C. japanska kultura	<i>Kana i kanji</i>

Prema podacima iz Tablice 4, može se zaključiti da većina kurikuluma japanskog jezika za srednjoškolsko obrazovanje odabranih zemalja predviđa da se Japanski jezik provodi u periodu od dvije školske godine, kada je u pitanju srednje školstvo. Kanada, Australija i Novi Zeland imaju opcije nešto dužih i fleksibilnijih programa, gdje učenici mogu započeti s učenjem japanskog jezika na različitim razinama obrazovanja. Primjerice, u Kanadi se japanski jezik poučava u višim razredima osnovne škole dok u Australiji učenici mogu već u predškolskom odgoju započeti s učenjem japanskog jezika te nastaviti sve do srednje škole. Nadalje, možemo vidjeti da se u prvoj godini podučavanja japanskog jezika u srednjoškolskom obrazovanju uglavnom uče pisma *hiragana* i *katakana* dok se znakovno pismo *kanji* uči kasnije ili samostalno, izvan nastave kao što je u slučaju Srbije i Irske.

Usporedimo li podjelu ishoda po domenama, možemo zaključiti da se najveća pažnja pridaje komunikacijskim sposobnostima poput razumijevanja govora i interakcije te kulturnoj i društvenoj svijesti učenika. U irskom kurikulumu japanskog jezika (2004: 4) navedeno je kako razvijanje kulturne i društvene svijesti učenika ima važnu ulogu u postizanju više razine komunikacijskih vještina. Drugim riječima, svijest o kulturološkim sličnostima i razlikama ključna je za uspješnu komunikaciju, a

²⁰ Program uglavnom pohađaju osobe od 16 do 20 godina.

²¹ Razine navedene u kurikulumu ne podudaraju se nužno sa školskim godinama učenika. Učitelji sami odlučuju na kojoj su razini učenici s obzirom na njihovo znanje i vještine.

nepoznavanje društvenih, političkih i povijesnih referentnih točaka zajednice ciljanog jezika može otežati ili onemogućiti učinkovitu komunikaciju. Primjerice, dobro poznavanje sustava hijerarhijskih odnosa japanskog društva te pravilno korištenje različitih govornih stilova japanskog jezika. S druge strane, u kurikulumima su nešto slabije prisutni ishodi koji se fokusiraju na razumijevanje i stvaranje teksta, što se može pripisati kompleksnosti japanskih pisama, ponajviše znakovnog pisma *kanji*.

2.5.2. Analiza predmetnih kurikuluma stranih jezika u Hrvatskoj

U Tablici 5 su izdvojeni podaci iz predmetnih kurikuluma stranih jezika za srednje škole Republike Hrvatske. Na temelju matrice je u nastavku izvršena interpretacija sličnosti i razlika izdvojenih podataka.

Tablica 5 Predmetni kurikulumi stranih jezika u srednjim školama u Hrvatskoj

Predmet	Razred i broj sati godišnje	Struktura po domenama	Međupredmetne teme
Engleski jezik²²	1. r. 105 sati 2. r. 105 sati 3. r. 105 sati 4. r. 96 sati	A. Komunikacijska jezična kompetencija B. Međukulturna komunikacijska kompetencija C. Samostalnost u ovladavanju jezikom	Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje i Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije
Francuski jezik	1. r. 70 sati 2. r. 70 sati 3. r. 70 sati 4. r. 64 sati	A. Komunikacijska jezična kompetencija B. Međukulturna komunikacijska kompetencija C. Samostalnost u ovladavanju jezikom	Učiti kako učiti, Osobni i društveni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje i Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije
Srpski jezik	1. r. 105 sati 2. r. 105 sati 3. r. 105 sati 4. r. 105 sati	A. Govorim i pišem B. Čitam i stvaram C. To sam ja	Građanski odgoj i obrazovanje, Osobni i socijalni razvoj, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije
Grčki jezik	1. r. 105 sati 2. r. 105 sati 3. r. 105 sati 4. r. 96 sati	A. Jezična pismenost B. Iskustvo teksta i komunikacija C. Civilizacija i baština	Klasični jezici mogu se naći u svim međupredmetnim temama

²² Engleski jezik za učenike koji su osam godina učili jezik u osnovnoj školi.

Latinski jezik	1. r. 70 sati 2. r. 70 sati	A. Jezična pismenost B. Iskustvo teksta i komunikacija C. Civilizacija i baština	Klasični jezici mogu se naći u svim međupredmetnim temama
-----------------------	--------------------------------	--	---

Na temelju prikupljenih podataka možemo zaključiti da se predmeti stranih jezika uobičajeno izvode dva do tri puta tjedno. Slično kao i kod ranije proučenih kurikuluma stranih zemalja, velika se pažnja pridaje jezičnim kompetencijama te međukulturnoj kompetenciji, to jest razumijevanju i poznavanju kulture, povijesti i društva odabranog stranog jezika. Iako se domene navedenih predmetnih kurikuluma razlikuju u nazivu i podjeli, sve sadrže jezične i međukulturne kompetencije.

Struktura predmetnih kurikuluma stranih jezika unutar domena je uglavnom za sve jezike ista. Prvo su navedeni sami ishodi predmeta, zatim slijedi razrada ishoda, odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar« na kraju razreda, dok su kod nekih jezika još dodatno opisani sadržaj te preporuka za ostvarivanje predmeta.

Analizom Tablice 5, možemo zaključiti da predmeti stranih jezika uglavnom koreliraju sa sljedećim međupredmetnim temama: Građanski odgoj i obrazovanje, Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj i Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije.

2.6. Rezultati i rasprava

Analizom kurikuluma Japanskog jezika različitih stranih zemalja došli smo do nekoliko zaključaka. Japanski jezik kao izborni predmet u srednjim školama se najčešće provodi u trajanju od dvije školske godine, stoga je isti plan zadržan i u prijedlogu predmetnog kurikuluma ovog rada. Zadržan je i redoslijed poučavanja japanskih pisama, gdje se u ranijoj fazi uči samo *hiragana* i *katakana*, dok se pismo *kanji* uči nakon savladavanja navedenih slogovnih pisama, što je predviđeno za drugu godinu učenja. Analizom odgojno-obrazovnih ishoda kurikuluma stranih zemalja, zaključili smo da se važnost pridaje razvijanju komunikacijskih sposobnosti

učenika te razvijanju kulturne i društvene svijesti, stoga će i u prijedlogu kurikuluma naglasak biti na istom.

Dugoročno gledano, poznavanje i pravilno korištenje *kanjija* je neophodno za postizanje napredne razine japanskog jezika. Međutim, za potrebe učenika koji kratkoročno pohađaju japanski jezik, primjerice u sklopu izbornog predmeta, fokus učenja trebao bi biti na spomenutim komunikacijskim sposobnostima i kulturološkim temama (Moritoki, 2018: 47), dok bi učenje *kanji* znakova trebalo biti u drugom planu ili pak na izbor učenika. Kikumoto (2019: 156) navodi kako bi fokus kod poučavanja japanskog jezika trebao biti na takozvanim *can-do* vještinama, odnosno na sposobnostima primjene japanskog jezika. Autorica također navodi kako bi umjesto korištenja udžbenika čiji je fokus na poučavanju gramatike, bilo bolje služiti se udžbenicima koji se fokusiraju na stjecanje *can-do* vještina.

S druge strane, analizom predmetnih kurikuluma stranih jezika Republike Hrvatske došli smo do sljedećih zaključaka. Uzmu li se navedeni predmetni kurikulumi kao temelj za stvaranje predmetnog kurikuluma Japanskog jezika, važno je uzeti u obzir da za razliku od njih, japanski jezik nema korijene u grčkom i latinskom jeziku, i koristi latinično pismo (*romaji*) ograničeno. *Romaji* (latinično pismo) se primjerice koristi za potrebe transkripcije, zapisa stranih naziva u znanstvenim i ostalim tekstovima, zapisa kratica, zapisa umjetničkih imena (npr. pjevača), zapisa imena sportaša na dresovima i slično (Narita, 2011: 95). Nadalje, japanski se jezik bitno razlikuje i na kulturnoj i društvenoj razini, primjerice kod društvenih vrijednosti, stavova te načina života. Zbog navedenih razlika, možemo reći da je za kvalitetnu obradu japanskog jezika i kulture neophodno do tri sata tjedno, naročito u drugoj godini učenja jezika kada se u program uključi učenje znakovnog pisma *kanji*.

U obje vrste dokumenata se najčešće velika pažnja pridaje jezičnim kompetencijama te međukulturnoj kompetenciji. Stoga su navedene kompetencije uključene i u prijedlog predmetnog kurikuluma Japanskog jezika u nastavku rada, koji se također temelji na domenama stranih jezika predloženim u Nacionalnom okvirnom kurikulumu²³ (u nastavku rada: NOK). U NOK-u su domene stranih jezika jednostavno podijeljene na slušanje, govorenje, pisanje, čitanje te međukulturno

²³ Nacionalni okvirni kurikulum je dokument koji je temelj za izradbu svih ostalih kurikulumskih dokumenata (školskog, predmetnog kurikuluma, udžbeničkoga standarda i sl.)

djelovanje, što odgovara potrebama poučavanja japanskog jezika. Struktura prijedloga kurikuluma slična je strukturi ostalih predmetnih kurikuluma stranih jezika. Tablice prijedloga tako sadrže ishode predmeta, razradu ishoda, preporuku za ostvarivanje te opis tema i jezičnih sadržaja preuzetih iz ranije spomenutog dvojezičnog udžbenika „Ippo ippo“.

Osim strukture, u prijedlog predmetnog kurikuluma Japanskog jezika zadržane su i iste međupredmetne teme predmetnih kurikuluma stranih jezika, s naglaskom na teme Učiti kako učiti i Uporabe informacijske i komunikacijske tehnologije. Primjerice prilikom učenja japanskog jezika, potrebno je da učenici uče kako učiti, odnosno da razvijaju vlastite metode učenja, kako bi postigli dobre rezultate. S druge strane, međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje te Osobni i socijalni razvoj, u korelaciji su s međukulturnom kompetencijom japanskog jezika. Kroz navedene predmetne teme, učenici mogu primjerice razvijati sposobnost uvažavanja različitosti drugih jezika i kultura te istodobno učiti cijeniti vlastitu kulturu.

U nastavku rada slijedi prijedlog predmetnog kurikuluma Japanskog jezika, koji je osmišljen na temelju gore provedenih analiza te sadrži detaljniju analizu korelacije japanskog jezika s međupredmetnim temama i odgojno obrazovnim ishodima, kao i analizu korelacije s drugim predmetima.

3. RAZVOJ PRIJEDLOGA PREDMETNOG KURIKULUMA JAPANSKOG JEZIKA

U suvremenom društvu sposobnost komunikacije na stranim jezicima i razvijanje međukulturnih vještina i stavova, iznimno su važni za aktivno sudjelovanje pojedinca u društvenome životu. Učenjem stranog jezika učenik razvija vještine materinjeg jezika, a ujedno i povećava mobilnost u karijeri. Unatoč važnosti kompetencija višejezičnosti i višekulturnosti navedenih u Ontarijskom kurikulumu (2016: 7), u sklopu posljednjeg predmetnog kurikulumu Republike Hrvatske objavljenog 2019. godine, ne postoji predmetni kurikulum japanskog niti ikojeg drugog neeuropskog jezika. U ranijim poglavljima vidjeli smo da je broj učenika i interes za učenje japanskog jezika u Hrvatskoj u porastu, i u formalnom i neformalnom obrazovanju. Nadalje, od 2018. godine na raspolaganju je i prvi udžbenik japanskog jezika namijenjen za početnike na hrvatskom jeziku, koji dodatno olakšava početak učenja japanskog jezika. Sljedeći uzor susjednih država Slovenije i Srbije, sljedeći korak širenja japanskog jezika u hrvatskom obrazovanju je implementiranje japanskog jezika kao izbornog predmeta u srednje obrazovanje. Odnosno prije toga, razvijanje predmetnog kurikulumu Japanskog jezika za srednje škole.

U ovom poglavlju pokušat ću dati prijedlog predmetnog kurikulumu Japanskog jezika (u nastavku rada: prijedlog kurikulumu) za srednje škole, na osnovi rezultata analiza izvršenih u prijašnjem poglavlju. Prijedlog kurikulumu osmišljen je za srednje škole, zbog razine zahtjevnosti i različitosti japanskog jezika od hrvatskog jezika. Dakle, izgled prijedloga kurikulumu temeljit će se na predmetnom kurikulumu stranih jezika MZO-a, struktura domena komunikacijskih jezičnih kompetencija temelje se na analizi Ontarijskog kurikulumu, dok se struktura domene međukulturne kompetencije temelji na predmetnim kurikulumima stranih jezika MZO-a. Nadalje, sadržaj prijedloga kurikulumu temeljit će se na temama i jezičnim sadržajima dvojezičnog udžbenika „Ippo Ippo“ na prvoj godini te djelomično na jezičnim sadržajima udžbenika „Minna no Nihongo“ na drugoj godini učenja. Zbog zahtjevnosti znakovnog pisma, u prvoj godini učenja jezika predlaže se da glavni fokus bude na slušanju, govorenju i međukulturnom djelovanju, a nešto manji na čitanju i pisanju, dok se uvođenje učenja znakovnog pisma *kanji* predlaže tek u drugoj godini učenja.

3.1. Opis nastavnog predmeta Japanski jezik

Japanski je jezik vrlo složen, a koristi tri pisma (*hiragana*, *katakana* i *kanji*) koje djeca u Japanu uče od najranije dobi. *Hiragana* i *katakana* su fonetska pisma te oba sadrže 48 osnovnih znakova. *Hiragana* se uglavnom koristi za pisanje izvornih japanskih riječi, čestica i glagolskih završetaka dok se *katakana* uglavnom koristi za zapis posuđenica koje nisu kineske. *Kanji* znakovno pismo je preuzeto iz Kine, a sadrži preko 2,000 znakova. Uljudnost je jedna od bitnih karakteristika japanskog jezika, stoga se i kod poučavanja velika važnost pridaje iskazivanju poštovanja govornicima. Iako i u hrvatskom jeziku postoje promjene u govoru prilikom razgovora sa starijim/nadređenim osobama, u Japanu postoji cijeli sustav počasnog jezika nazvan *keigo* koji služi za iskazivanje poštovanja i poniznosti, koji je zbog svoje složenosti također dio cjeloživotnog učenja Japanaca (Mrnjauš, 2018: 25, 26).

Zbog velike količine i zahtjevnosti učenja *kanji* znakova (ali i počasnog govora *keigo*), Moritoki (2018: 48) smatra da, cilj učenja jezika u osnovnom i srednjem obrazovanju ne mora biti usmjeren na visoke razine znanja jezika, kao što su pisanje i čitanje. Navedene domene je stoga bolje razvijati na razini visokog školstva. Nadalje, Moritoki navodi kako je bitno imati na umu motivaciju učenika, koja varira ovisno o stupnju učenja i interesima učenika. Stoga, kurikulum treba zadržavati motivaciju učenika i ravnotežu sadržaja učenja.

Osim u domeni jezikoslovlja, učenje i poučavanje japanskog jezika bitno je i u pogledu širenja vidika učenika izvan Europe, odnosno razvijanju mišljenja koji karakterizira otvorenost i zainteresiranost za jezike i međukulturnu komunikaciju te poštovanja kulturne raznolikosti. U procesu poučavanja i učenja japanskog jezika učenik upoznaje bogatu povijest tradicionalne i suvremene japanske kulture i književnosti te drukčiji načina života prožet elementima zen budizma, šintoizma, ali i kršćanstva. Također kod učenika potiče poštivanje raznolikosti te stjecanje svijesti i znanja o funkciji učenja stranog i materinjeg jezika (prema Srpskom predmetnom kurikulumu Japanskog jezika, 2015: 1).

Učenje i poučavanje stranog jezika doprinosi cjelokupnome razvoju učenika te ga potiče na odgovorno djelovanje i ponašanje, na razumijevanje i kritičko promišljanje samoga sebe i svega što ga okružuje. Također, učenicima pruža temelj

za samostalno upravljanje osobnim učenjem, a time ga osposobi za cjeloživotno učenje.²⁴

3.2. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja japanskog jezika

U nastavku slijedi prijedlog odgojno-obrazovnih ciljeva učenja i poučavanja japanskog jezika, napisan po uzoru na srpski predmetni kurikulum Japanskog jezika. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja japanskog jezika su sljedeći:

- osposobiti za usmeno izražavanje na japanskom jeziku te pismeno izražavanje služeći se fonetskim pismima *hiragane* i *katakane*
- upoznati tradicionalnu i suvremenu japansku kulturu
- poticati razvoj pozitivnoga stava učenika i uvažavanja posebnosti japanske kulture i njihovih pripadnika koji će učeniku omogućiti snalaženje u višejezičnome društvu
- razvijati svijest o važnosti vlastite kulture te bogatstvo i vrijednosti osobnoga nacionalnog identiteta
- razvijati jezične djelatnosti učenika, s naglaskom na slušanje i govorenje, a manje na čitanje i pisanje
- razvijati vještine i oblikovati stavove učenika radi osposobljavanja učenika za samostalnost i cjeloživotno učenje japanskog jezika.

3.3. Struktura – domene predmetnog kurikulum nastavnog predmeta Japanski jezik

Struktura domena ovog prijedloga predmetnog kurikulum Japanskog jezika temeljit će se na smjernicama NOK-a, koje se temelje na ranije spomenutom Ontarijskom kurikulumu. Ontarijski kurikulum odabran je zbog njegove podjele domena stranih jezika na četiri kategorije: slušanje, govorenje, čitanje i pisanje.

²⁴ Predmetni kurikulum Francuskog jezika

Razvijanje vještina i sposobnosti učenika u navedenim kategorijama iznimno je bitno kako bi učenici bili u mogućnosti komunicirati na japanskom jeziku u različitim kontekstima za različite svrhe. U prijedlog kurikuluma također je dodana i domena međukulturnog djelovanja iz smjernica NOK-a, koja nije navedena u Ontarijskom kurikulumu, ali je vrlo bitna kod učenja japanskog jezika zbog usko povezanosti i međuovisnosti japanskog jezika i kulture. Dakle, domene komunikacijske jezične kompetencije temelje se na analizi Ontarijskog kurikuluma, dok se domena međukulturne kompetencije temelji na predmetnim kurikulumima stranih jezika MZO-a.

U nastavku slijedi detaljniji opis domena slušanje, govorenje, čitanje, pisanje i kulturno djelovanje.

3.3.1. Slušanje

Slušanje na japanskom jeziku podrazumijeva razvijanje vještina slušanja i razumijevanja nastavnog sadržaja te sposobnosti interakcije. Također podrazumijeva razvijanje vještina slušanja u različitim okolnostima i kontekstima kao što su primjerice radijske i televizijske emisije. Odgojno-obrazovni ishodi proizašli iz domene Slušanja temelje se na:

- stjecanju znanja o japanskom jeziku što podrazumijeva znanja o leksiku, gramatici, semantici, pragmatici, fonologiji i društveno-jezičnim pravilima (pravila pristojnoga ponašanja, razlike u formalnom i neformalnom registru, dijalekti, pravila neverbalnoga komuniciranja) tipičnima za komunikaciju s Japancima

- ovladavanju vještinama slušanja i razumijevanja riječi, rečenica, odlomaka i govorenih poruka na japanskom jeziku.

Za razvijanje vještina slušanja i interakcije, učenicima je potrebno pružiti što više prilika za slušanje i interakciju s drugima, prvenstveno s izvornim govornicima, na japanskom jeziku. Potrebno je i omogućiti slušanje širokog raspona tema, od aktualnih problema do sadržaja koji zanimaju učenike. Stjecanje i razvijanje navedenih vještina slušanja, ključno je za razvoj učenikovog znanja u svim ostalim kategorijama jezičnih kompetencija.

3.3.2. Govor

Govor na japanskom jeziku podrazumijeva razvijanje vještina govora u razgovorne i akademske svrhe, kao što je predstavljanje ideja i informacija svojim kolegama iz razreda. Odgojno-obrazovni ishodi proizašli iz domene Govora temelje se na:

- stjecanju znanja japanskoga jezika u leksiku, gramatici, semantici, pragmatici, fonologiji, ortoepiji²⁵ i specifičnim društveno-jezičnim pravilima

- ovladavanju vještinama upotrebe jezičnoga znanja u komunikacijskome činu (sposobnost slušanja i razumijevanja govorenih poruka; sposobnost govorenja; sposobnost započinjanja, održavanja i okončanja razgovora)

- ovladavanju vještinama usmene razmjene informacija, ideja, misli, osjećaja, stavova i vrijednosti u skladu s različitim kulturnim i društvenim kontekstima Japana

Stjecanje vještina govora, ključno je za uspješno vođenje kratkih razgovora o svakodnevnim temama, za sudjelovanje u govornim zadacima te prezentiranje unutar učionice i sudjelovanje u raspravama. Za razvijanje vještina govora učenicima treba pružiti brojne mogućnosti interakcije na japanskom jeziku na svrsishodan način. Primjerice učenje u parovima i malim grupama, koje prema preporuci Kauzlarić (2019: 120), učenicima osigurava opušteno okruženje kroz koje će steći samopouzdanje u svoje govorne sposobnosti.

3.3.3. Čitanje

Čitanje na japanskom jeziku podrazumijeva razvijanje vještina čitanja informativnih i kulturnih tekstova te dijaloga o različitim temama zapisanim na japanskim pismima. Kod učenja stranih jezika čitanje je bitno radi aktivacije pozadinskog znanja i usvojenog vokabulara, bogaćenja rječnika, usvajanja svijesti o jezičnim strukturama japanskog jezika. Odgojno-obrazovni ishodi proizašli iz domene Govora temelje se na:

²⁵ lingv. pravila o pravilnu izgovoru glasova i izgovornih cjelina jednoga jezika; pravogovor

- stjecanju znanja o leksiku, semantici, pragmatici, fonologiji, ortoepiji i pismu japanskoga jezika

- ovladavanju vještinama čitanja *romaji* (latinske transkripcije²⁶), japanskih slogovnih pisama *hiragane* (48 znaka) i *katakane* (48 znaka) te znakovnog pisma *kanji* (do 100 znakova).

- ovladavanju strategija razumijevanja pročitano­g teksta: predviđanje, ispitivanje, identificiranje glavnih ideja i nadgledanje razumijevanja²⁷.

Stjecanje vještina čitanja, ključno je za razumijevanje i analizu tekstova na japanskom jeziku. Za razvijanje vještina čitanja, učenike često treba poticati na čitanje u sklopu nastave i zadaća, ali i u slobodno vrijeme. Važno je da učenici čitaju niz autentičnih materijala koji ilustriraju brojne namjene i stilove pisanja, jer će ti tekstovi služiti kao modeli za tekstove koje će stvarati. Primjerice uz tekstove u udžbenicima, poticati učenike na čitanje tekstova kao što su kratke priče za djecu, legende, pjesme, jednostavne vijesti, stripove (*mange*) i drugo.

3.3.4. Pisanje

Pisanje na japanskom jeziku podrazumijeva razvijanje vještina pisanja kraćih tekstova na japanskom pismu. Preduvjet pisanja jest sposobnost primjene gramatike, pravopisa, interpunkcije i odabira riječi prilikom pisanja teksta.

- ovladavanju vještinama pisanja *romajija*, pisanja rečenica i kratkih tekstova na japanskim slogovnim pismima *hiragani* (48 znaka) i *katakani* (48 znaka) te znakovnom pismu *kanji* (do 100).

- stjecanju vještina odabira tema, organizacije i strukturiranja teksta, razvijanja i prenošenja ideja i odabira stila pisanja

Zbog visoke razine zahtjevnosti te potrebe opsežnog poznavanja različitih sustava pisama prilikom pisanja na japanskom jeziku, glavni fokus domene Pisanja

²⁶ Koristi se Hepburnova metoda romanizacije.

²⁷ nadgledanje razumijevanja - odnosi se na različite vrste procjena o razumijevanju teksta, a te se procjene formiraju u različitim fazama procesa čitanja: prije početka čitanja, tijekom čitanja i nakon čitanja

je na stvaranju kratkih, jednostavnih rečenica uporabom znanja stečenog u ostalim domenama jezičnih kompetencija u skladu s jezičnom normom.

3.3.5. Međukulturno djelovanje

Međuovisnost japanskog jezika i kulture te pripadnost učenika višejezičnome i višekulturnome svijetu obvezuje uključivanje razvoja međukulturnosti u kurikulum predmeta Japanski jezik na svim godinama učenja, kako bi se naglasila važnost razvoja učenikove svijesti o sebi kao pojedincu i društvenome biću zainteresiranome za upoznavanje različitosti i učenje o različitosti. Ostvarivanjem odgojno-obrazovnih ishoda unutar ove domene učenik postaje međukulturno kompetentan što znači da je:

- sposoban objektivno sagledati društvene, religijske, filozofske, povijesne i druge sličnosti i razlike među kulturama

- empatičan, prilagodljiv i otvoren za razumijevanje, prihvaćanje i poštovanje govornika japanskoga jezika i kulture.

Učenici kroz međukulturno djelovanje stječu sposobnosti razumijevanja i uvažavanja japanskog jezika te uspostavljaju veze sa svojom zajednicom. U konačnici, razvoj međukulturne kompetencije učeniku pomaže odbaciti predrasude, osnažuje ga u sprečavanju diskriminacije i u nenasilnome rješavanju sukoba te pridonosi razumijevanju, proširivanju i produbljivanju učenikova pogleda na svijet što mu omogućuje uspješno sudjelovanje u užoj i široj zajednici, u stvarnome i digitalnome okružju te povećava mogućnosti za mobilnost i zapošljavanje.

3.4. Odgojno-obrazovni ishodi i sadržaj po razredima i domenama

U ovom dijelu razvijen je prijedlog odgojno-obrazovnih ishoda i sadržaja predmeta Japanski jezik. Prijedlog se ponajprije temelji na srpskom kurikulumu Japanskog jezika, zbog plana i programa koji su namijenjeni za poučavanje japanskog jezika u srednjim školama u trajanju od dvije godine. Nadalje, prijedlog se temelji na predmetnim kurikulumima stranih jezika MZO-a te na ishodima i sadržaju

udžbenika japanskog jezika „Ippo ippo“ i dijela udžbenika „Minna no Nihongo 1“. Odgojno-obrazovni ishodi svih pet domena nastavnoga predmeta Japanski jezik međusobno se isprepliću i dopunjuju te tako čine jedinstvenu i nedjeljivu cjelinu kurikuluma. Prijedlog također sadrži i kratku preporuku za ostvarivanje predmeta, kako bi se sadržaj japanskog jezika i kulture što jasnije i učinkovitije približio učenicima.

Oznake odgojno-obrazovni ishodi tumače se na sljedeći način. Oznaka SŠ JJ A.1.2. čita se kao: Srednja škola (SŠ), Japanski jezik (JJ), domena Slušanje (A.), prvi razred (1.), drugi ishod (2.).

Srednja škola Japanski 1. razred, 1. godina učenja – 105 sati godišnje

Na kraju prve godine učenja i poučavanja:

Tablica 6 Prijedlog predmetnog kurikuluma Japanskog jezika za 1. razred, 1. godinu učenja

A. SLUŠANJE	
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda
SŠ JJ A.1.1. Učenik prepoznaje japanski jezik među ostalim stranim jezicima.	- prepoznaje naglasak, ritam i intonaciju japanskog jezika. - prepoznaje glasove i skupove glasova, osobito one kojih nema u materinjem jeziku - prepoznaje izraze koje nastavnik koristi tijekom sata za davanje uputa za rad i drugo unutar govora na hrvatskom jeziku
SŠ JJ A.1.2. Učenik razumije pojedinačne riječi, vrlo kratke rečenice i dijaloge do pet rečenica u prilagođenome govoru.	- razumije učestale riječi i vrlo kratke i jednostavne rečenice izgovorene polako, jasno i razgovijetno - verbalno i neverbalno razumije slušne poticaje (npr. pozdrave, upute, naredbe i dr.) - navodi razlike u izgovoru glasova i glasovnih skupova japanskoga jezika u odnosu na hrvatski jezik
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda	
Preporučene teme: Susreti, predstavljanje i pozdravi; Obitelj; Brojevi; Prostor i vrijeme; Tijelo; Hrana; Blagdani Preporučene jezične strukture: - učestali glagoli u potvrdnom i niječnom <i>masu</i> -obliku, u neprošlom ²⁸ i prošlom vremenu (npr. <i>ikimasu, ikimassen, ikimashita, ikimassen deshita</i>)	

²⁸ Sadašnje i buduće vrijeme u japanskom jeziku iskazuju se istim oblikom, zbog čega se taj oblik pravilnije naziva „neprošlim“ vremenom.

- učestale imenice
 - učestali i-pridjevi i na-pridjevi (npr. *takai, yasui, kirei (na), shizuka(na)*)
 - strukturne čestice (*wa, ne, no, e, ni, to, wo, ga, mo, kara*)
 - neke priloge
 - osobne zamjenice
 - neke pokazne zamjenice
 - brojevi
 - neke klasifikatore za brojenje (npr. *sai, nen, nin, ji, fun, tsu*)
 - neke upitne zamjenice (npr. *Dare desu ka? Oikutsu desu ka? Nan desu ka? Doko desu ka? Itsu desu ka?*)
 - neke fraze i izrazi bitni za komunikaciju na japanskom jeziku (npr. pozdravi, isprike, čestitke)
- Navedeni su sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda samo prijedlog razvijen na temelju sadržaja udžbenika „Ippo ippo“. Budući da se u svakome razredu svi sadržaji proširuju i produbljuju, učitelj odlučuje koje sadržaje može prenijeti u sljedeći razred.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Nastavne aktivnosti slušanja raznolike su, zanimljive i zabavne. To može biti slušanje i interakcija s nastavnikom, u paru, u grupi, slušanje snimaka i gledanje videa. Teme su širokog raspona kojima se potiče učenika na maštovitost i kreativnost. Jezične strukture odabiru se prema registru koji odgovara dobi učenika i od češćeg prema rjeđem.

Jezične se strukture uvode kroz primjere i kontekste upotrebe, utvrđuju se oponašanjem i ponavljanjem jezičnih obrazaca. Kada je potrebno dodatno objašnjenje, ukratko se tumače na materinjem jeziku.

Nastava se u načelu odvija na japanskome jeziku, a materinski i drugi jezici koriste se za usporedbu i olakšavanje prijenosa znanja i jezičnih prijenosa.

Zbog razlika u gramatici, pismu i porijeklu između japanskog jezika i hrvatskog, potrebno je sve jezične sadržaje uvoditi postupno, s obzirom na interes i mogućnosti učenika.

B. GOVOR

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda
<p>SŠ JJ B.1.1. Učenik govori riječi i vrlo kratke uvježbane rečenice oponašajući izgovor i intonaciju govornoga modela.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - jasno izgovara glasove, osobito one koje hrvatski jezik ne poznaje - govori koristeći ritam i intonaciju u spontanom govoru - ponavlja riječi i vrlo kratke i vrlo jednostavne rečenice na temelju zvučnoga predloška oponašajući izgovor i intonaciju nastavnika - predstavlja sebe ili nekog drugog u nekoliko rečenica - kratkim rečenicama opisuje situaciju ili sliku - imenuje predmete iz svoga okružja na temelju predloška
<p>SŠ JJ B.1.2. Učenik u interakciji razmjenjuje vrlo kratke i uvježbane rečenice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - postavlja vrlo kratka i vrlo jednostavna pitanja i odgovara na njih na temelju predloška - vodi razgovor u okviru komunikacijskih funkcija i obrađenog vokabulara tijekom prvog razreda

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporučene teme: Susreti, predstavljanje i pozdravi; Obitelj; Brojevi; Prostor i vrijeme; Tijelo; Hrana; Blagdani

Preporučene jezične strukture:

- učestali glagoli u potvrdnom i niječnom *masu*-obliku, u neprošlom²⁹ i prošlom vremenu (npr. *ikimasu, ikimasen, ikimashita, ikimasen deshita*)
- učestale imenice
- učestali i-pridjevi i na-pridjevi (npr. *takai, yasui, kirei (na), shizuka(na)*)
- strukturne čestice (*wa, ne, no, e, ni, to, wo, ga, mo, kara*)
- neke priloge
- osobne zamjenice
- neke pokazne zamjenice
- brojevi
- neke klasifikatore za brojenje (npr. *sai, nen, nin, ji, fun, tsu*)
- neke upitne zamjenice (npr. *Dare desu ka? Oikutsu desu ka? Nan desu ka? Doko desu ka? Itsu desu ka?*)
- neke fraze i izrazi bitni za komunikaciju na japanskom jeziku (npr. pozdravi, isprike, čestitke)

Navedeni su sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda samo prijedlog razvijen na temelju sadržaja udžbenika „Ippo ippo“. Budući da se u svakome razredu svi sadržaji proširuju i produbljuju, učitelj odlučuje koje sadržaje može prenijeti u sljedeći razred.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Nastavne aktivnosti govora brojne su, raznolike, svrsishodne i zabavne. Aktivnosti govora izvode se u parovima ili manjim grupama i u opuštenom okruženju. To može biti izvođenje dijaloga u paru, predstavljanje sebe ili neke druge osobe ili kratka, jednostavna prezentacija ispred razreda. Fokus aktivnosti je na poticanju učenika na komunikaciju, a ne na točnosti. Važno je često stimulirati učenika prilikom govora, hvaliti i davati povratne informacije radi podizanja njegovog samopouzdanja.

Teme razgovora su širokog raspona, od tema unutar nastavnog sadržaja do svakodnevnih tema i tema koje zanimaju učenike. Raznolikim aktivnostima i temama potiče se maštovitost i kreativnost učenika.

Svi se novi jezični sadržaji prije zapisivanja i čitanja višekratno usmeno ponavljaju prvo polako, a zatim normalnom brzinom.

Nastava se u načelu odvija na japanskome jeziku, a materinski i drugi jezici koriste se za usporedbu i olakšavanje prijenosa znanja i jezičnih prijenosa.

Zbog razlika u gramatici, pismu i porijeklu između japanskog jezika i hrvatskog, potrebno je sve jezične sadržaje uvoditi postupno, s obzirom na interes i mogućnosti učenika. Naglasak treba staviti na oslobađanje učenika od straha od govora, kao i od dojma da je japanski jezik nemoguće ovladati.

²⁹ Sadašnje i buduće vrijeme u japanskom jeziku iskazuju se istim oblikom, zbog čega se taj oblik pravilnije naziva „nepošlim“ vremenom.

C. ČITANJE	
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda
SŠ JJ C.1.1. Učenik čita kratke rečenice i kratke i jednostavne dijaloge na <i>hiragani</i> i <i>katakani</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - jasno izgovara glasove, osobito one koje hrvatski jezik ne poznaje, naglašava riječi - čita koristeći ritam i intonaciju pri čitanju teksta - ovladava tehnikama čitanja u sebi i čitanja naglas - prilagođava čitanje tekstnoj situaciji - prepoznaje pisma <i>hiraganu</i>, <i>katakanu</i> i <i>kanji</i>
SŠ JJ C.1.2. Učenik razumije pročitani kraći tekst na <i>hiragani</i> i <i>katakani</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - razumije značenje kratkih rečenica i ilustriranih tekstova/dijaloga na poznate teme - ističe glavne informacije i poruku pročitanoog teksta
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda	
<p>Preporučene teme: Susreti, predstavljanje i pozdravi; Obitelj; Brojevi; Prostor i vrijeme; Tijelo; Hrana; Blagdani</p> <p>Preporučene jezične strukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - učestali glagoli u potvrdnom i niječnom <i>masu</i>-obliku, u neprošlom³⁰ i prošlom vremenu (npr. <i>ikimasu</i>, <i>ikimasen</i>, <i>ikimashita</i>, <i>ikimasen deshita</i>) - učestale imenice - učestali i-pridjevi i na-pridjevi (npr. <i>takai</i>, <i>yasui</i>, <i>kirei (na)</i>, <i>shizuka(na)</i>) - strukturne čestice (<i>wa</i>, <i>ne</i>, <i>no</i>, <i>e</i>, <i>ni</i>, <i>to</i>, <i>wo</i>, <i>ga</i>, <i>mo</i>, <i>kara</i>) - neke priloge - osobne zamjenice - neke pokazne zamjenice - brojevi - neke klasifikatore za brojenje (npr. <i>sai</i>, <i>nen</i>, <i>nin</i>, <i>ji</i>, <i>fun</i>, <i>tsu</i>) - neke upitne zamjenice (npr. <i>Dare desu ka?</i> <i>Oikutsu desu ka?</i> <i>Nan desu ka?</i> <i>Doko desu ka?</i> <i>Itsu desu ka?</i>) - neke fraze i izrazi bitni za komunikaciju na japanskom jeziku (npr. pozdravi, isprike, čestitke) - slogovna pisma <i>hiragana</i> (48 znakova) i <i>katakana</i> (48 znakova) <p>Navedeni su sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda samo prijedlog razvijen na temelju sadržaja udžbenika „Ippo ippo“. Budući da se u svakome razredu svi sadržaji proširuju i produbljuju, učitelj odlučuje koje sadržaje može prenijeti u sljedeći razred.</p>	
Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda	
<p>Aktivnosti čitanja u sklopu nastave su česte i uz vodstvo nastavnika. Kraće tekstove i dijaloge prvo čita nastavnik, a zatim učenici zajedno ili pojedinačno ponavljaju naglas. Za vrijeme nastave učenici vježbaju čitanje u sebi i naglas. Učenike poticati na čitanje kratkih i jednostavnih tekstova, pored</p>	

³⁰ Sadašnje i buduće vrijeme u japanskom jeziku iskazuju se istim obliko, zbog čega se taj oblik pravilnije naziva „nepošlim“ vremenom.

tekstova lekcija u udžbeniku. To mogu biti kratke priče za djecu, pjesme, jednostavne vijesti, stripovi (<i>mange</i>) i drugo.	
D. PISANJE	
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda
SŠ JJ D.1.1. Učenik piše <i>romajjom</i> , <i>hiraganom</i> i <i>katakanom</i>	- ispravno zapisuje <i>romajjom</i> riječi koje još ne zna zapisati slogovnim pismima - upotrebljava <i>hiraganu</i> i <i>katakanu</i> - točnim redosljedom piše poteze znakova <i>hiragane</i> i <i>katakane</i>
SŠ JJ D.1.2. Učenik piše kratke i jednostavne rečenice.	- dopunjava različite jednostavne obrasce poznatim riječima - piše vrlo jednostavne i vrlo kratke rečenice o poznatim tematikama - piše prema pravopisnim i interpunkcijskim pravilima u okviru stečenih jezičnih vještina
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda	
<p>Preporučene teme: Susreti, predstavljanje i pozdravi; Obitelj; Brojevi; Prostor i vrijeme; Tijelo; Hrana; Blagdani</p> <p>Preporučene jezične strukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - učestali glagoli u potvrdnom i niječnom <i>masu</i>-obliku, u neprošlom³¹ i prošlom vremenu (npr. <i>ikimasu, ikimasen, ikimashita, ikimasen deshita</i>) - učestale imenice - učestali i-pridjevi i na-pridjevi (npr. <i>takai, yasui, kirei (na), shizuka(na)</i>) - strukturne čestice (<i>wa, ne, no, e, ni, to, wo, ga, mo, kara</i>) - neke priloge - osobne zamjenice - neke pokazne zamjenice - brojevi - neke klasifikatore za brojenje (npr. <i>sai, nen, nin, ji, fun, tsu</i>) - neke upitne zamjenice (npr. <i>Dare desu ka? Oikutsu desu ka? Nan desu ka? Doko desu ka? Itsu desu ka?</i>) - neke fraze i izrazi bitni za komunikaciju na japanskom jeziku (npr. pozdravi, isprike, čestitke) - slogovna pisma <i>hiragana</i> (48 znakova) i <i>katakana</i> (48 znakova), <i>romaji</i> (Hepburnova metoda romanizacije) <p>Navedeni su sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda samo prijedlog razvijen na temelju sadržaja udžbenika „Ippo ippo“. Budući da se u svakome razredu svi sadržaji proširuju i produbljuju, učitelj odlučuje koje sadržaje može prenijeti u sljedeći razred.</p>	
Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda	

³¹ Sadašnje i buduće vrijeme u japanskom jeziku iskazuju se istim obliko, zbog čega se taj oblik pravilnije naziva „nepošlim“ vremenom.

Odgojno-obrazovni ishodi domene Pisanje ostvaruju se usporedno s ostvarivanjem odgojno-obrazovnih ishoda domene Čitanje.

Aktivnosti čitanja pomažu učenicima kod usvajanja japanskih pisama. Zbog složenosti japanskih pisama, treba ne samo obraditi ih na nastavi već i poticati učenike da traže metodička rješenja koja će im omogućiti lakše pamćenje.³² Zbog zahtjevnosti pisanja na japanskom jeziku veći naglasak stavlja se na ostale domene. Vježbe i zadatke pisanja prilagoditi interesu i potrebama učenika.

E. MEĐUKULTURNO DJELOVANJE

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda
SŠ JJ E.1.1. Učenik navodi elemente japanske kulture.	- navodi činjenice o Japanu u vezi svakodnevnog života, religije, povijesti, društva i kulture - opisuje osnovne razlike između vlastite i japanske kulture
SŠ JJ E.1.2. Učenik primjenjuje prikladne obrasce ponašanja i ophođenja tipičnima za japansku kulturu, u poznatim situacijama	- upotrebljava različite geste i obrasce ponašanja specifične za japansku kulturu - koristi načine formalnoga i neformalnoga pozdravljanja, obraćanja, čestitanja i zahvaljivanja primjerene situaciji - primjenjuje obrasce uljudnoga ophođenja specifične za japansku kulturu
SŠ JJ E.1.3. Učenik otkriva drukčije svjetonazore.	- otkriva strane i nerazumljive sadržaje, ponašanja i situacije u razgovoru s izvornim govornicima

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporučene teme: Obitelj; *Uchi*³³ i *soto*³⁴; Prostor i vrijeme; Hrana; Blagdani; Festivali; Povijest
Navedeni su sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda samo prijedlog razvijen na temelju sadržaja udžbenika „Ippo ippo“. Budući da se u svakome razredu svi sadržaji proširuju i produbljuju, učitelj odlučuje koje sadržaje može prenijeti u sljedeći razred.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Odgojno-obrazovni ishodi domene Međukulturno djelovanje ostvaruju se usporedo s ostvarivanjem odgojno-obrazovnih ishoda domene Slušanje.

Japanski jezik i kultura međuovisni su i nerazdvojni, stoga se uz učenje jezika preporučuje i usporedno poučavanje glavnih karakteristika japanske kulture. Dodavanje kulturnih sadržaja u nastavu pruža učenicima kratku stanku od intenzivnog učenja novog pisma, gramatike i vokabulara. Na početku prve godine učenja jezika, korisno je provesti anketu interesa učenika za japanski jezik

³² Odnosno naučiti kako samostalno učiti.

³³ *Uchi* se odnosi na osobe bliske subjektu, primjerice uža i šira obitelj te bliski prijatelji, ali i osobe s kojima radimo ili osobe koje su dio istog kluba, grupe i sl. (Miyake, 1994: 30).

³⁴ *Soto* se odnosi na osobe koje subjekt ne poznaje ili s kojima nije blizak te osobe koje su iz drugih grupa kojima subjekt ne pripada. Na primjer stranci, poznanici te ljudi iz drugih sportskih timova, druge tvrtke i sl. (Miyake, 1994: 30).

i kulturu, kako bi se na temelju rezultata mogao prilagoditi kulturni sadržaj u nastavi.

Srednja škola Japanski 2. razred, 2. godina učenja – 105 sati godišnje

Na kraju druge godine učenja i poučavanja:

Tablica 7 Prijedlog predmetnog kurikulumu Japanskog jezika za 2. razred, 2. godinu učenja

A. SLUŠANJE	
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda
SŠ JJ A.2.1. Učenik razumije izraze koje nastavnik koristi tijekom sata	- razumije upute nastavnika o razrednim aktivnostima - primjereno odgovara na upute nastavnika
SŠ JJ A.2.2. Učenik razumije kratki i jednostavni govoreni tekst.	- razumije rečenice izgovorene na prirodan način koje učitelj izražava ili ih čuje preko zvučnog materijala - razumije kratke dijaloge i monologe o poznatim temama - izdvaja glavnu poruku te osnovne i specifične informacije u govornome tekstu
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda	
<p>Preporučene teme: Teme iz prve godine učenja (predstavljanje i pozdravi, obitelj i drugo) u formalnim/poslovnim situacijama; Hobi i interesi; Sport; Zdravlje; Traženje i davanje savjeta/uputa; Zamolbe, isprike i zabrane; Izražavanje planova, želja i učestalosti; Pretpostavke i usporedbe</p> <p>Preporučene jezične strukture:</p> <ul style="list-style-type: none">- učestali glagoli u rječničkom obliku (npr. <i>iku, taberu</i>); Te-oblik glagola (npr. <i>itte, tabete</i>), Teiru-oblik glagola (<i>tabete iru</i>); Nai-oblik glagola (npr. <i>ikanai, tabenai</i>); Nai-oblik glagola u složenim konstrukcijama primjerice obaveze i imperativa (npr. <i>ikanakereba narimasen, ikanaide kudasaï</i>); Ta-oblik glagola (npr. <i>itta, tabeta</i>)- glagoli koji označavaju osjećaje i mišljenja; glagoli primanja i davanja- imenice u skladu s temama, funkcionalne imenice (<i>koto, toki, mono</i>)- razlikovanje vrste pridjeva i njihova promjena (npr. <i>takai, takakatta</i>); Opisni pridjevi- novi načini uporabe prethodno naučenih strukturnih čestica (<i>wa, no, ni, ga, kara</i>)- priloge- neodređene zamjenice (npr. <i>nani ka, dare ka, doko ka</i>); niječne zamjenice (npr. <i>nanimo, daremo, doko nimo</i>)- neke klasifikatore za brojenje (npr. <i>mai, hon, dai</i>)- fraze i izrazi bitni za komunikaciju na japanskom jeziku (npr. slaganje, neslaganje, prihvaćanje prijedloga, osnovni izrazi kod poslovne komunikacije i telefoniranja) <p>Sadržaji usvojeni u prethodnom razredu proširuju se i produbljuju.</p> <p>Navedeni su sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda samo prijedlog razvijen na temelju</p>	

sadržaja udžbenika „Minna no Nihongo 1“, ali postoji i opcija korištenja udžbenika Marugoto A1 i A2 koje je izradila Japanska fondacija (ovisno o dostupnosti materijala za pojedine škole). Budući da se u svakome razredu svi sadržaji proširuju i produbljuju, učitelj odlučuje koje će sadržaje obraditi odnosno izostaviti.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Nastavne aktivnosti slušanja raznolike su, zanimljive i zabavne. To može biti slušanje i interakcija s nastavnikom, u paru, u grupi, slušanje snimaka i gledanje videa. Teme su širokog raspona kojima se potiče učenika na maštovitost i kreativnost. Jezične strukture odabiru se prema registru koji odgovara dobi učenika i od češćeg prema rjeđem.

Jezične se strukture ne tumače, već se uvode globalno i utvrđuju oponašanjem i ponavljanjem jezičnih obrazaca.

Nastava se u načelu odvija na japanskome jeziku, a materinski i drugi jezici koriste se za usporedbu i olakšavanje prijenosa znanja i jezičnih prijenosa. Zbog razlika u gramatici, pismu i porijeklu između japanskog jezika i hrvatskog, potrebno je sve jezične sadržaje uvoditi postupno, s obzirom na interes i mogućnosti učenika.

B. GOVOR

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda
SŠ JJ B.2.1. Učenik jasno govori kratki tekst.	<ul style="list-style-type: none"> - jasno izgovara glasove, te govori koristeći ritam i intonaciju u spontanom govoru - izgovara kratki monolog - tečno se koristi naučenim vokabularom i jednostavnim jezičnim strukturama
SŠ JJ B.2.2. Učenik sudjeluje u kratkom razgovoru.	<ul style="list-style-type: none"> - održava razgovor o temama osobnog interesa na temelju predložka - postavlja jednostavna pitanja - odgovara na jednostavna pitanja - aktivno sudjeluje u razgovoru o poznatim temama primjenjujući odgovarajuća društveno-jezična pravila (npr. razlikovanje upotrebe formalnog i neformalnog razgovora) - ukratko iznosi vlastito mišljenje - jasno govori koristeći ritam i intonaciju u razgovoru

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporučene teme: Teme iz prve godine učenja (predstavljanje i pozdravi, obitelj i drugo) u formalnim/poslovnim situacijama; Hobi i interesi; Sport; Zdravlje; Traženje i davanje savjeta/uputa; Zamolbe, isprike i zabrane; Izražavanje planova, želja i učestalosti; Pretpostavke i usporedbe

Preporučene jezične strukture:

- učestali glagoli u rječničkom obliku (npr. *iku, taberu*); Te-oblik glagola (npr. *itte, tabete*), Teiru-oblik glagola (npr. *tabete iru*); Nai-oblik glagola (npr. *ikanai, tabenai*); Nai-oblik glagola u složenim konstrukcijama primjerice obaveze i imperativa (npr. *ikanakereba narimasen, ikanaide kudasai*); Ta-oblik glagola (npr. *itta, tabeta*)

- glagoli koji označavaju osjećaje i mišljenja; glagoli primanja i davanja
- imenice u skladu s temama, funkcionalne imenice (*koto, toki, mono*)
- razlikovanje vrste pridjeva i njihova promjena (npr. *takai, takakatta*); Opisni pridjevi
- novi načini uporabe prethodno naučenih strukturnih čestica (*wa, no, ni, ga, kara*)
- priloge
- neodređene zamjenice (npr. *nani ka, dare ka, doko ka*); niječne zamjenice (npr. *nanimo, daremo, doko nimo*)
- neke klasifikatore za brojenje (npr. *mai, hon, dai*)
- fraze i izrazi bitni za komunikaciju na japanskom jeziku (npr. slaganje, neslaganje, prihvaćanje prijedloga, osnovni izrazi kod poslovne komunikacije i telefoniranja)

Sadržaji usvojeni u prethodnom razredu proširuju se i produbljuju.

Navedeni su sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda samo prijedlog razvijen na temelju sadržaja udžbenika „Minna no Nihongo 1“, ali postoji i opcija korištenja udžbenika Marugoto A1 i A2 koje je izradila Japanska fondacija (ovisno o dostupnosti materijala za pojedine škole). Budući da se u svakome razredu svi sadržaji proširuju i produbljuju, učitelj odlučuje koje će sadržaje obraditi odnosno izostaviti.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Nastavne aktivnosti govora brojne su, raznolike, svrsishodne i zabavne. Aktivnosti govora izvode se u parovima ili manjim grupama i u opuštenom okruženju. To može biti izvođenje dijaloga u paru, predstavljanje primjerice svojih planova i interesa, jednostavna prezentacija ispred razreda. Fokus aktivnosti je na poticanju učenika na komunikaciju i oslobađanje od straha od govora i griješenja. Važno je također često stimulirati učenika prilikom govora, hvaliti i davati povratne informacije radi podizanja njegovog samopouzdanja.

Teme razgovora su širokog raspona, od tema unutar nastavnog sadržaja do svakodnevnih tema i tema koje zanimaju učenike. Raznolikim aktivnostima i temama potiče se maštovitost i kreativnost učenika.

Svi se novi jezični sadržaji prije zapisivanja i čitanja višekratno usmeno ponavljaju prvo polako, a zatim normalnom brzinom.

Nastava se u načelu odvija na japanskome jeziku, a materinski i drugi jezici koriste se za usporedbu i olakšavanje prijenosa znanja i jezičnih prijenosa. Zbog razlika u gramatici, pismu i porijeklu između japanskog jezika i hrvatskog, potrebno je sve jezične sadržaje uvoditi postupno, s obzirom na interes i mogućnosti učenika.

C. ČITANJE

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda
SŠ JJ C.2.1. Učenik čita rečenice i dijaloge na <i>hiragani</i> , <i>katakani</i> i jednostavnim <i>kanjijima</i> .	<ul style="list-style-type: none"> - jasno izgovara glasove - čita koristeći ritam i intonaciju pri čitanju teksta - prilagođava čitanje tekstnoj situaciji (primjerice kod formalnog razgovora i razgovora s prijateljima) - razlikuje pisma <i>hiraganu</i>, <i>katakanu</i> i <i>kanji</i>

<p>SŠ JJ C.2.2.</p> <p>Učenik razumije pročitani tekst na <i>hiragani, katakani</i> i jednostavnim <i>kanjijima</i>.</p>	<p>- interpretira značenje rečenica i ilustriranih tekstova/dijaloga na poznate teme</p> <p>- izdvaja osnovne informacije (tko, što, gdje, kada i zašto) te glavnu poruku iz pročitano­g teksta</p>
<p>SŠ JJ C.2.3.</p> <p>Učenik iznosi mišljenje o pročitano­m tekstu</p>	<p>- iznosi mišljenje o pročitano­m tekstu</p> <p>- izražava osjećaje u iznošenju mišljenja</p>
<p>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda</p>	
<p>Preporučene teme: Teme iz prve godine učenja (predstavljanje i pozdravi, obitelj i drugo) u formalnim/poslovnim situacijama; Hobi i interesi; Sport; Zdravlje; Traženje i davanje savjeta/uputa; Zamolbe, isprike i zabrane; Izražavanje planova, želja i učestalosti; Pretpostavke i usporedbe</p> <p>Preporučene jezične strukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - učestali glagoli u rječničkom obliku (npr. <i>iku, taberu</i>); Te-oblik glagola (npr. <i>itte, tabete</i>), Teiru-oblik glagola (npr. <i>tabete iru</i>); Nai-oblik glagola (npr. <i>ikanai, tabenai</i>); Nai-oblik glagola u složenim konstrukcijama primjerice obaveze i imperativa (npr. <i>ikanakereba narimasen, ikanaide kudasa</i>); Ta-oblik glagola (npr. <i>itta, tabeta</i>) - glagoli koji označavaju osjećaje i mišljenja; glagoli primanja i davanja - imenice u skladu s temama, funkcionalne imenice (<i>koto, toki, mono</i>) - razlikovanje vrste pridjeva i njihova promjena (npr. <i>takai, takakatta</i>); Opisni pridjevi - novi načini uporabe prethodno naučenih strukturnih čestica (<i>wa, no, ni, ga, kara</i>) - priloge - neodređene zamjenice (npr. <i>nani ka, dare ka, doko ka</i>); niječne zamjenice (npr. <i>nanimo, daremo, doko nimo</i>) - neke klasifikatore za brojenje (npr. <i>mai, hon, dai</i>) - fraze i izrazi bitni za komunikaciju na japanskom jeziku (npr. slaganje, neslaganje, prihvaćanje prijedloga, osnovni izrazi kod poslovne komunikacije i telefoniranja) - slogovna pisma <i>hiragana</i> (48 znakova) i <i>katakana</i> (48 znakova) te znakovno pismo <i>kanji</i> (do 100 znakova) <p>Sadržaji usvojeni u prethodnom razredu proširuju se i produbljuju.</p> <p>Navedeni su sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda samo prijedlog razvijen na temelju sadržaja udžbenika „Minna no Nihongo 1“, ali postoji i opcija korištenja udžbenika Marugoto A1 i A2 koje je izradila Japanska fondacija (ovisno o dostupnosti materijala za pojedine škole). Budući da se u svakome razredu svi sadržaji proširuju i produbljuju, učitelj odlučuje koje će sadržaje obraditi odnosno izostaviti.</p>	
<p>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda</p>	
<p>Aktivnosti čitanja u sklopu nastave su česte i raznovrsnog sadržaja. Za vrijeme nastave učenici vježbaju čitanje u sebi i naglas. Učenike poticati na čitanje jednostavnih tekstova i u slobodno vrijeme. To mogu biti kratke priče za djecu, pjesme, jednostavne vijesti, stripovi (<i>mange</i>) i drugo.</p>	
<p>D. PISANJE</p>	

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda
SŠ JJ D.2.1. Učenik piše <i>hiraganom</i> , <i>katakanom</i> i vrlo jednostavnim i čestim <i>kanjijima</i>	<ul style="list-style-type: none"> - pravilno upotrebljava pisama <i>hiragane</i>, <i>katakane</i> i <i>kanjija</i> - točnim redoslijedom piše poteze <i>kanjija</i>
SŠ JJ D.2.2. Učenik piše kratke i jednostavne tekstove.	<ul style="list-style-type: none"> - povezuje niz rečenica u logičnu cjelinu - piše prema pravopisnim, i interpunkcijskim pravilima u okviru stečenih jezičnih vještina - pravilno upotrebljava prethodno naučeni vokabular, jednostavne jezične strukture i jednostavne veznike - sažeto iznosi vlastito mišljenje u pisanom obliku
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda	
<p>Preporučene teme: Teme iz prve godine učenja (predstavljanje i pozdravi, obitelj i drugo) u formalnim/poslovnim situacijama; Hobi i interesi; Sport; Zdravlje; Traženje i davanje savjeta/uputa; Zamolbe, isprike i zabrane; Izražavanje planova, želja i učestalosti; Pretpostavke i usporedbe</p> <p>Preporučene jezične strukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - učestali glagoli u rječničkom obliku (npr. <i>iku</i>, <i>taberu</i>); Te-oblik glagola (npr. <i>itte</i>, <i>tabete</i>), Teiru-oblik glagola (npr. <i>tabete iru</i>); Nai-oblik glagola (npr. <i>ikanai</i>, <i>tabenai</i>); Nai-oblik glagola u složenim konstrukcijama primjerice obaveze i imperativa (npr. <i>ikanakereba narimasen</i>, <i>ikanaide kudasai</i>); Ta-oblik glagola (npr. <i>itta</i>, <i>tabeta</i>) - glagoli koji označavaju osjećaje i mišljenja; glagoli primanja i davanja - imenice u skladu s temama, funkcionalne imenice (<i>koto</i>, <i>toki</i>, <i>mono</i>) - razlikovanje vrste pridjeva i njihova promjena (npr. <i>takai</i>, <i>takakatta</i>); Opisni pridjevi - novi načini uporabe prethodno naučenih strukturnih čestica (<i>wa</i>, <i>no</i>, <i>ni</i>, <i>ga</i>, <i>kara</i>) - priloge - neodređene zamjenice (npr. <i>nani ka</i>, <i>dare ka</i>, <i>doko ka</i>); niječne zamjenice (npr. <i>nanimi</i>, <i>daremo</i>, <i>doko nimo</i>) - neke klasifikatore za brojenje (npr. <i>mai</i>, <i>hon</i>, <i>dai</i>) - fraze i izrazi bitni za komunikaciju na japanskom jeziku (npr. slaganje, neslaganje, prihvaćanje prijedloga, osnovni izrazi kod poslovne komunikacije i telefoniranja) - slogovna pisma <i>hiragana</i> (48 znakova) i <i>katakana</i> (48 znakova) te znakovno pismo <i>kanji</i> (do 100 znakova) <p>Sadržaji usvojeni u prethodnom razredu proširuju se i produbljuju.</p> <p>Navedeni su sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda samo prijedlog razvijen na temelju sadržaja udžbenika „Minna no Nihongo 1“, ali postoji i opcija korištenja udžbenika Marugoto A1 i A2 koje je izradila Japanska fondacija (ovisno o dostupnosti materijala za pojedine škole). Budući da se u svakome razredu svi sadržaji proširuju i produbljuju, učitelj odlučuje koje će sadržaje obraditi odnosno izostaviti.</p>	

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Odgojno-obrazovni ishodi domene Pisanje ostvaruju se usporedno s ostvarivanjem odgojno-obrazovnih ishoda domene Čitanje.

Aktivnosti čitanja pomažu učenicima kod usvajanja japanskih pisama. Zbog složenosti japanskih pisama, treba ne samo obraditi ih na nastavi već i poticati učenike da traže metodička rješenja koja će im omogućiti lakše pamćenje, naročito kod učenja *kanjija*.³⁵ Zbog zahtjevnosti pisanja na japanskom jeziku veći naglasak stavlja se na ostale domene.

Poticati učenike da isključivo koriste slogovna pisma i *kanjije* tijekom pisanja bilješki i drugog, te da izbjegavaju koristiti *romajije*.

NAPOMENA: Učenja znakovnog pisma *kanji* prilagoditi sposobnostima i interesima učenika. Započeti s učenjem *kanjija* tek nakon što učenici savladaju slogovna pisma.

E. MEĐUKULTURNO DJELOVANJE

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda
SŠ JJ E.2.1. Učenik objašnjava elemente japanske kulture.	<ul style="list-style-type: none"> - objašnjava društvene probleme, bitne povijesne i aktualne događaje unutar Japana - objašnjava sličnosti i razlike između japanske kulture i vlastite kulture u aspektima svakodnevnoga života - razlikuje standardni govor od jezičnih varijeteta
SŠ JJ E.2.2. Učenik primjenjuje primjerene obrasce ponašanja u poznatim situacijama.	<ul style="list-style-type: none"> - koristi se različitim gestama i obrascima ponašanja specifičnim za formalne/poslovne situacije - koristi načine formalnoga obraćanja, zamolbe, pristojnog odbijanja i prihvaćanja - izražava svoje mišljenje na pristojan i uljudan način
SŠ JJ E.2.3. Učenik analizira međuljudske i međukulturne odnose nadilazeći stereotipe i predrasude.	<ul style="list-style-type: none"> - analizira situacije u kojima stereotipi i predrasude ugrožavaju kvalitetne međuljudske odnose - preispituje vlastite stavove i mišljenja o drugoj kulturi - analizira negativne učinke stereotipa i predrasuda.

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporučene teme: *Giri* (dužnost); *Honne i tatema*³⁶, Društveni problemi; Religija i filozofija; Predrasude i stereotipi;

Navedeni su sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda samo prijedlog razvijen na temelju sadržaja udžbenika „Minna no Nihongo 1“, ali postoji i opcija korištenja udžbenika Marugoto A1 i A2 koje je izradila Japanska fondacija (ovisno o dostupnosti materijala za pojedine škole). Budući da se u svakome razredu svi sadržaji proširuju i produbljuju, učitelj odlučuje koje će sadržaje obraditi

³⁵ Odnosno naučiti kako samostalno učiti.

³⁶ *Honne* predstavlja pravo lice, iskrene osjećaje osobe, dok *tatema* predstavlja masku koju osoba stavlja primjerice na poslu i u društvu, gdje se ponaša i govori onako kako društvo to očekuje

odnosno izostaviti.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

Odgojno-obrazovni ishodi domene Međukulturno djelovanje ostvaruju se usporedo s ostvarivanjem odgojno-obrazovnih ishoda domene Slušanje.

Japanski jezik i kultura međuovisni su i nerazdvojni, stoga se uz učenje jezika preporučuje i usporedno poučavanje karakteristika japanske kulture. Dodavanje kulturnih sadržaja u nastavu pruža učenicima kratku stanku od intenzivnog učenja novog pisma, gramatike i vokabulara. Nastavnik količinu i vrstu kulturnih sadržaja prilagođava interesima učenika.

Ovo je bio prijedlog predmetnog kurikulumu Japanskog jezika za dvije nastavne godine u srednjim školama. Teme i jezični sadržaji predloženi su na temelju udžbenika „Ippo ippo“ i dijela udžbenika „Minna no Nihongo 1“, čije se korištenje predlaže do izrade drugog dijela dvojezičnog udžbenika „Ippo ippo“. Prijedlog sadržaja i ostvarivanja predmeta nastavnik prilagođava potrebama i sposobnostima učenika. Učenje pisma uključeno je u prijedlog, iako se predlaže podučavanje samo osnova pisma *kanji* ukoliko učenici ne uspijevaju prema planu usvojiti slogovna pisma i ostali sadržaj.

4.5. Korelacija s međupredmetnim temama

U ovom dijelu poglavlja analizirana je korelacija japanskog jezika s međupredmetnim temama iz 4. ciklusa³⁷, preuzetih sa stranica MZO-a. Također, osim tema navedeni su i sama odgojno-obrazovna očekivanja koja koreliraju s gore predloženim odgojno-obrazovnim ishodima predmeta Japanski jezik. Međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije te Učiti kako učiti uglavnom su u korelaciji s jezičnim kompetencijama učenja japanskog jezika, dok su Građanski odgoj i obrazovanje te Osobni i socijalni razvoj u korelaciji s međukulturnim kompetencijama.

Međupredmetna tema Informacijske i komunikacijske tehnologije u visokoj je korelaciji s jezičnim kompetencijama, naročito čitanja i pisanja. Učenici japanskog jezika korištenjem tehnologije pretražuju značenje i ispravno pisanje riječi, bilo na

³⁷ Međupredmetne teme podijeljene su na pet ciklusa. Prva tri ciklusa odnose se na osnovnu školu, 4. ciklus se odnosi na 1. i 2. razred srednje škole dok se 5. ciklus odnosi na 3. i 4. razred.

Poveznica: <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/medjupredmetne-teme/3852> Pristup: 2.6.2022.

kompjuteru ili mobitelu. Međutim, prije samog pretraživanja učenici trebaju naučiti koristiti se japanskom tipkovnicom na mobitelu i računalu, kako bi kasnije mogli razvijati vještine korištenja različitih mobilnih aplikacija i internetskih stranica, kao što su online rječnici i korpusi. Nadalje, kroz događaje organizirane od strane škole, mogu iskusiti virtualnu interakciju i suradnju s vršnjacima iz različitih kulturnih i civilizacijskih krugova, upoznati njihovu kulturu, navike i tradiciju. Pravilno usmjerenom komunikacijom u digitalnome okružju mogu naučiti uvažavati razlike te tako unaprijediti svoje interkulture i komunikacijske vještine koje su važne za život i djelovanje u umreženome društvu današnjice. S druge strane, osim kod uvježbavanja jezičnih kompetencija, učenici putem tehnologije razvijaju i kulturne kompetencije. Primjerice gledajući i slušajući razna audio i audiovizualna nastavna sredstva, učenici uče o različitim aspektima i specifičnosti japanske kulture. U nastavu japanskog jezika mogu se uključiti sljedeća odgojno-obrazovna očekivanja. Iz domene Funkcionalna i odgovorna uporaba IKT-a, može se ukomponirati očekivanje da „Učenik kritički odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju.”³⁸ Primjerice kod upoznavanja glavnih programa, primjerice za pretraživanje riječi i informacija o japanskom jeziku i kulturi te kod snalaženja u njihovom korištenju. Zatim, kroz domenu Komunikacija i suradnja u digitalnome okružju učenici mogu „samostalno komunicirati s poznatim i nepoznatim osobama u sigurnome digitalnom okružju”³⁹ primjerice prilikom online druženja organiziranog od strane škole. Učenik kroz online interakciju primjenjuje stečene komunikacijske i prezentacijske vještine u poznatim kontekstima uz pomoć nastavnika.

Za razvijanje jezičnih kompetencija iznimno je važna međupredmetna tema Učiti kako učiti. Drugim riječima, važno je pronaći metodu i naviku učenja koja će biti učinkovita za pojedinog učenika, naročito kod usvajanja japanskog pisma. Navedena tema uključuje sposobnost učinkovitog upravljanja svojim učenjem, rješavanja problema, usvajanja, obrade i vrednovanja informacija i njihova integriranja u smislene cjeline novog znanja i vještina koje su primjenjive u različitim situacijama. Ishodi učenja japanskog jezika, koreliraju s odgojno-obrazovnim očekivanjem „Kreativno mišljenje: Učenik kreativno djeluje u različitim područjima učenja”⁴⁰ unutar domene Primjena strategija učenja i upravljanja informacijama. Također s odgojno-

³⁸ Oznaka odgojno-obrazovnog očekivanja - ikt A.4.1.

³⁹ Oznaka odgojno-obrazovnog očekivanja - ikt B.4.1.

⁴⁰ Oznaka odgojno-obrazovnog očekivanja - uku A.4/5.3.

obrazovnim očekivanjem „Učenik samostalno određuje ciljeve učenja, odabire pristup učenju te planira učenje“⁴¹ unutar domene Upravljanje svojim učenjem.

Razvijanje kulturnih kompetencija japanskoga jezika korelira s temom Građanski odgoj i obrazovanje, koji obuhvaća znanja o ljudskim pravima, obilježjima demokratske zajednice i političkim sustavima. Kroz odgojno-obrazovno očekivanje „Promicanja ljudskih prava“⁴² iz domene Ljudska prava, učenici se uče zalagati za interkulturalnost. Nadalje, međupredmetna tema Osobni i socijalni razvoj, pridonosi razvoju osobnoga, kulturnoga i nacionalnoga identiteta, ali i identiteta učenika kao člana globalne zajednice, koji uvažava različitosti i vidi ih kao priliku za učenje. Razvijanje navedenih stavova bitno je kod učenja japanskog jezika, naročito kod razumijevanja i primjerenog ophođenja unutar japanske kulture. Učenje japanskog jezika korelira sa sljedećim odgojno-obrazovnim očekivanjem: „Opisuje i prihvaća vlastiti kulturni i nacionalni identitet u odnosu na druge kulture“⁴³ u domeni Ja i društvo.

U ovom dijelu rada predložena je nekolicina odgojno-obrazovnih očekivanja međupredmetnih tema koja se mogu uključiti u poučavanje japanskog jezika. O količini i načinu ostvarivanja odgojno-obrazovnih očekivanja odlučuju nastavnici za svoje predmete na početku školske godine. Navedena očekivanja nastavnicima se predlažu se zbog lakšeg i učinkovitijeg učenja japanskog jezika, ali i razvijanja međukulturne kompetencije kod učenika.

⁴¹ Oznaka odgojno-obrazovnog očekivanja - uku B.4/5.1.

⁴² Oznaka odgojno-obrazovnog očekivanja - goo A.4.3.

⁴³ Oznaka odgojno-obrazovnog očekivanja - osr C.4.4.

ZAKLJUČAK

Bez obzira na to što predmet Japanski jezik trenutno ne postoji u sklopu predmetnih kurikuluma Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, uspijeva se održavati u nekoliko srednjih škola u sklopu fakultativne nastave ili izvannastavne aktivnosti. U ovom radu istražili smo interes i broj učenika na hrvatskoj i globalnoj razini. Nadalje, istražili smo stanje poučavanja japanskog jezika u Hrvatskoj, odnosno broj učenika i institucija koje provode japanski jezik, koje su trenutno uglavnom centralizirane u Zagrebu. Zatim, kroz analizu matrica kurikuluma japanskog jezika stranih zemalja i predmetnih kurikuluma MZO-a istražili smo učestale domene i sadržaje koji se koriste prilikom razvoja kurikuluma stranih jezika, odnosno japanskog jezika.

Na temelju rezultata istraživanja napisan je prijedlog predmetnog kurikuluma Japanskog jezika za srednje škole Republike Hrvatske. Prijedlog sadrži odgojno-obrazovne ishode, teme, sadržaje i preporuke poučavanja japanskog jezika. Prijedlog kurikuluma namijenjen je za srednje škole zbog razine zahtjevnosti i različitosti japanskog jezika od hrvatskog jezika. Također, prema rezultatima anketnog istraživanja autorice Kikumoto (2019) u nekolicini srednjih škola, veliki postotak učenika zainteresiran je za učenje japanskog jezika, što se može vidjeti i u neprekidnom broju učenika koji svake godine upisuje studije japanskog jezika i kulture na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli. Učenje japanskog jezika učenicima srednje škole može dati jedinstvenu priliku za razvoj međukulturnih i višejezičnih kompetencija. Također, japanski jezik kao neeuropski jezik s različitim porijeklom riječi i drukčijim pismom, gramatikom i kulturom, srednjoškolcima pruža izazov koji ih može poticati na razvijanje vlastitih metoda učenja, ali i na upoznavanje i razumijevanje drukčijih svjetonazora.

Od 2018. na raspolaganju za učenje japanskog jezika stoji japansko-hrvatski udžbenik za početnike „Ippo ippo“, a krajem akademske godine 2021./2022. diplomirat će i prvi magistri/magistre japanologije, odnosno i prvi nastavnici japanskog jezika. Već postojeći nastavni materijali i radna snaga na raspolaganju, čine provođenje japanskog jezika u školama mogućim, dok bi potencijalno uvođenje

predmetnog kurikulumuma Japanskog jezika činilo izvođenje japanskog jezika izvedivijim.

LITERATURA

1. Alberta Education. Japanese Language and Culture 10-3Y, 20-3Y, 30-3Y, Canada, 2005.
2. Allen, Matthew i Rumi Sakamoto. "Popular culture, globalization and Japan." New York, Routledge, 2006.
3. Bašić-Palković, Danijela. Dekanica opovrgava medije: Nije točno da nitko ne upisuje japanski jezik u Puli! Interes je velik. Glas Istre, 2018.
<https://www.glasistre.hr/pula/dekanica-opovrgava-medije-nije-tocno-da-nitko-ne-upisuje-japanski-jezik-u-puli-interes-je-velik-575442> Pristup: 10.7.2022.
4. BC Ministry of Education. Japanese Curriculum Grade 5-12. Province of British Columbia, 2018 <https://curriculum.gov.bc.ca/curriculum/languages/5/japanese>
5. Board of Studies. Japanese Beginners Stage 6. Sydney, 2001.
6. Board of Studies. Japanese K-10 Syllabus. Sydney, 2001.
7. Chonlaworn, Piyada. "Cheap and Dispensable: Foreign Labor in Japan via the Technical Intern Training Program." *jsn Journal*, vol. 11, br. 1, 2021, str. 33-49
8. Coste, Daniel, Danièle Moore, i Geneviève Zarate. "Plurilingual and pluricultural competence." *Language Policy Division*. Strasbourg: Council of Europe, 2009
9. Hmeljak Sangawa, Kristina i Erjavec, Tomaž. The Japanese-Slovene dictionary jaSlo: its development, enhancement and use. *Studia Kognitiva*, 2010, vol. 10, str. 211–224. doi.org/10.11649/cs.2010.012.
10. Kauzlarić, Kamelija. "Foreign Language Anxiety in the Case of Croatian University Learners of Japanese: Implications for Speaking Activity Design." *Tabula*, vol. , br. 16 , 2019, str. 103-126. <https://doi.org/10.32728/tab.16.2019.7>
11. Kazu, Takahashi. "Japan's immigration policy and the EPA between the Philippines and Japan." *Yamagata University Faculty of Humanities and Social Sciences Annual Research*, vol. 3, br. 15, 2018, str. 161-170 <https://www-hs.yamagata-u.ac.jp/wp-content/uploads/2018/03/10TAKAHASHI.pdf>
12. Kikumoto, Keiko. "Trenutna situacija i izgledi za podučavanje japanskoga jezika u srednjim školama u Hrvatskoj: rezultati ankete." (izvorni naziv: *Kuroachia chuutou kyouiku ni okeru nihongo gakushuu no genjou to tenbou - ankeeto choosa ni motozuite*) *Tabula*, vol. , br. 16, 2019, str. 151-160.
<https://doi.org/10.32728/tab.16.2019.10>

13. Krajina, Karmen. "Perspektiva nove europske jezične politike Nova višejezičnost i učenje stranih jezika." *Ekonomski vjesnik*, vol. XXI, br. 1-2, 2008, str. 95-98.
<https://hrcak.srce.hr/42720>.
14. Lešković, Martina. "Promicanje interkulturalnosti japanskom kulturom u Republici Hrvatskoj." Diplomski rad, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, 2019.
15. López, Mario Ivan i Ohno Shun. "The Case of Japan: How COVID-19 Impacted the Procurement and Lives of Migrant Healthcare Workers." *International Journal of Social Quality*, vol. 11, br. 1-2, 2021, str. 262–288
16. Maković i dr. "Udžbenik japanskog jezika – Ippo ippo." Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2018/2021
17. Marković i dr. "Udžbenik japanskog jezika – Korak po korak." Kokoro, Beograd 2015.
18. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). Kurikulum nastavnog predmeta Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_139.html
19. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). Kurikulum nastavnog predmeta Francuski jezik za osnovne škole i gimnazije. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_140.html
20. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). Kurikulum nastavnog predmeta Grčki jezik za osnovne škole i gimnazije. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_144.html
21. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). Kurikulum nastavnog predmeta Latinski jezik za osnovne škole i gimnazije. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_143.html
22. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). Kurikulum nastavnog predmeta Srpski jezik za osnovne škole i gimnazije, model C. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_11_114_2283.html
23. Ministry of Education. Japanese in the New Zealand Curriculum. Learning Media Limited, New Zealand, 1998. <https://nzcurriculum.tki.org.nz>
24. Miyake, Kazuko. "Patterns of Japanese Linguistic Behaviour: *uchi*, *soto* and *yoso* as a conceptual framework." (izvorni naziv: *Nihonjin no gengo koudou pataan: Uchi Soto yoso ishiki*) *Department Bulletin Paper*, br. 9, 1994, str. 29-39
<https://tsukuba.repo.nii.ac.jp/records/6191>

25. Mrnjaus, Kornelija. "Kultura, vrijednosti i odgoj u Japanu." Rijeka, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, 2018. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:920462>
26. Narita, Tetsuo. "Problems in the System of *Roomaji* (Latin alphabet) in Contemporary Japanese." (izvorni naziv: *Roomaji hyouki no mondaiten*) Departmental Bulletin Paper, br. 16, 2011, str. 93-102
https://ncu.repo.nii.ac.jp/?action=pages_view_main&active_action=repository_view_main_item_detail&item_id=338&item_no=1&page_id=13&block_id=17
27. National Council for Curriculum and Assessment (NCCA), in press, Leaving Certificate Japanese Syllabus. 2004.
28. Palibrk, Duška. Zasluga Irene Srdanović i Line Pliško: Japanologija se studira na Filozofskom fakultetu u Puli. Novi list, 2015.
<https://www.novilist.hr/novosti/hrvatska/zasluga-irene-srdanovic-i-line-plisko-japanologija-se-studira-na-filozofskom-fakultetu-u-puli/>
29. Pešorda, Suzana. "Kurikulum i nastava povijesti." *Povijest u nastavi*, vol. 6, br. 11 (1), 2008, str. 101-107. <https://hrcak.srce.hr/36769>
30. Skupnjak, Draženka. "Kurikulum i profesionalni razvoj učitelja u hrvatskoj." *Napredak*, vol. 152, br. 2, 2011, str. 305-324 <https://hrcak.srce.hr/clanak/123110>
31. Službeni glasnik Republike Srbije „O izmjenama i dopunama pravilnika o nastavnom programu i gimnazijskom programu“, godina LXIV, broj 18, Beograd, 11.09.2015.
32. Srdanović, Irena. "Od specijaliziranih mrežnih korpusa do rječnika za neizvorne govornike." *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, vol. 46, br. 2, 2020, str. 1059-1083. <https://doi.org/10.31724/rihji.46.2.31>.
33. Srdanović, Irena i Dragana Špica. "Sudjelovanje studenata japanskog jezika u leksikografskim aktivnostima i planiranje bilingvalnog e-rječnika" *Tabula*, vol. , br. 18, 2021, str. 175-200 <https://doi.org/10.32728/tab.18.2021.9>.
34. Moritoki, Nagisa Škof. "Learner motivation and teaching aims of Japanese language instruction in Slovenia." *Acta Linguistica Asiatica*, vol. 8, br. 1, 2018, str. 39-50.
35. Teković, Tamara. "Pristupi poučavanju japanskog jezika." Završni rad, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2021. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:783812>
36. The Ontario Curriculum, Grades 9 to 12: Classical Studies and International Languages, 2016.

37. Tran, Bao Quyen. "Vietnamese technical trainees in Japan voice concerns amidst COVID-19." *The Asia-Pacific Journal*, vol. 18, br. 11, 2020, str. 1-15
38. Tričković, Divna. "Current State of Japanese Language Education in Serbia and Proposal for Future Solutions." *Acta linguistica asiatica*, vol. 8, br. 1, 2018, str. 77-89
39. Žižul, Ante. "Oblikovanje nacionalnog kurikuluma. " *Pedagogijska istraživanja*, vol. 2, br. 2, 2005, str. 175-183

INTERNETSKE STRANICE

1. Japanska fondacija <https://www.jpf.go.jp/e/about/index.html> Pristup: 5.5.2022.
2. Japanska fondacija, podaci o Mađarskoj
<https://www.jpf.go.jp/i/project/japanese/survey/area/country/2020/serbia.html>
Pristup: 8.5.2022.
3. Japanska fondacija, podaci o Sloveniji
<https://www.jpf.go.jp/i/project/japanese/survey/area/country/2020/slovenia.html>
Pristup: 8.5.2022.
4. Japanska fondacija, podaci o Srbiji
<https://www.jpf.go.jp/i/project/japanese/survey/area/country/2020/serbia.html>
Pristup: 8.5.2022.
5. Media Development Research Institute Inc.
<http://www.mdri.co.jp/review/main.html> Pristup: 5.5. 2022.
6. Međupredmetne teme <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/medjupredmetne-teme/3852> Pristup: 2.6.2022.
7. Survey Report on Japanese-Language Education Abroad (2015, 2018), Japan Foundation <http://www.jpf.go.jp/i/project/japanese/survey/result/>
Pristup: 6.5.2022.
8. 『海外日本語教育機関一覧(昭和 50 年)』 国際交流基金発行(1975)より
(Izveštaj Japanske fondacije na japanskom jeziku o stanju poučavanja japanskog jezika u svijetu 1975. godine)
<https://www.jpf.go.jp/i/project/japanese/survey/result/surveyold.html> Pristup: 6.5.2022.

9. Veleposlanstvo Japana u Republici Hrvatskoj. (2016). Popis institucija za učenje japanskog jezika https://www.hr.emb-japan.go.jp/itpr_hr/kultura-aktualno.html Pristup: 8.5.2022.

Grafovi

1. Graf 1: Promjena broja učenika, učitelja i institucija japanskog jezika u posljednjih 39 godina https://www.jpj.go.jp/e/about/result/ar/2019/02_04.html
Preuzeto: 27.5.2022.
2. Graf 2: Veličina tržišta animacije (u 100 milijuna yena) u Japanu od 1970. do 2009. Preuzeto: 27.5.2022

SAŽETAK

U ovom diplomskom radu proučeno je stanje i povijest poučavanja japanskog jezika u svijetu i Hrvatskoj. Interes za japanski jezik, a posljedično i broj učenika japanskog jezika je u stalnom porastu na globalnoj, ali i Hrvatskoj razini. Trenutno je u Hrvatskoj poučavanje japanskog jezika uglavnom centralizirano na zagrebačkom području, stoga bi razvijanje predmetnog kurikuluma Japanskog jezika za srednje škole omogućilo učenje japanskog jezika i učenicima ostalih područja Hrvatske. Na osnovi rezultata analize stanja poučavanja japanskog jezika u Hrvatskoj napisan je prijedlog predmetnog kurikuluma Japanskog jezika za srednje škole u Hrvatskoj. Sadržaj i struktura prijedloga kurikulumu temelje se na analizi postojećih kurikulumu japanskog jezika stranih zemalja te na predmetnim kurikulumima stranih jezika Republike Hrvatske. U prijedlogu su napisani i razrađeni odgojno-obrazovni ishodi, predložene su teme i jezični sadržaji za dva razreda za srednje škole. Napisana je i preporuka održavanja nastave, a navedene su i međupredmetne teme koje su u korelaciji s japanskim jezikom.

Ključne riječi: kurikulum, predmetni kurikulum, prijedlog, poučavanje, japanski jezik, srednja škola

SUMMARY

In this paper, the state and history of teaching Japanese language on global and national scale was analyzed. The interest in Japanese language, and consequently the number of Japanese language students is constantly growing, both globally and in Croatia. Currently, the teaching of Japanese language in Croatia is mainly centralized in the Zagreb area, hence the development of the Japanese Language Subject Curriculum for secondary schools would enable its learning to students from other areas of Croatia. Based on the results of the analysis of the state of Japanese language teaching in Croatia, a proposal for Japanese Language Subject Curriculum for secondary schools in Croatia was written. The content and structure of the curriculum proposal are based on the analysis of the existing Japanese language curricula of foreign countries and on the foreign language subject curricula of the Republic of Croatia. In the proposal, educational outcomes are elaborated and topics and grammar contents for two school years of high school are proposed. Recommendations of teaching methods and cross-subject topics correlated with Japanese language were also listed.

Keywords: curriculum, subject curriculum, proposal, teaching, Japanese language, high school

概要

本論文では世界における日本語教育の現状と歴史を概観する。さらに、海外の日本語教育カリキュラム⁴⁴およびクロアチアの外国語教育カリキュラムの資料を分析する。近年、クロアチアでは日本語学習者数が増加している。本論文の目的は、研究結果に基づいて、クロアチアの高等学校教育課程のための日本語教育カリキュラムの提案の作成である。

第一章では、国際交流基金による調査結果から、世界における日本語学習者数、教師数、機関数や学習者の興味に関する情報をまとめる。世界全体・クロアチアの周辺諸国・クロアチア・という三つのグループに分ける。国際交流基金による 2015 年⁴⁵および 2018 年⁴⁶の調査結果を比較すると、世界でもクロアチアでも日本語教育が年を追うごとに盛んになっており、学習者・教師・教育機関の数が増加している。国際交流基金による 2018 年の調査の結果によると、世界における日本語学習者数は 385 万人で、そのうち 199 人がクロアチア人である。クロアチアの初等教育および中等教育では、日本語教育はほとんど行われていない。主に大学や非定型教育⁴⁷において行われている。高等学校における日本語教育はクロアチアの首都以外では行われていないが、Kikumoto (2019) のアンケート調査によると高校生のうち日本語・日本文化に興味のある学生は多い。そのため、本論文では高等学校向けの日本語教育カリキュラムの提案を作成する。

⁴⁴ カリキュラムとは教育課程、教育方法、目標などの指針を指している。

⁴⁵ <https://www.jpff.go.jp/e/project/japanese/survey/result/survey15.html> (2022.5.6 閲覧)

⁴⁶ <https://www.jpff.go.jp/e/project/japanese/survey/result/survey18.html> (2022.5.6 閲覧)

⁴⁷ 非定型教育とは学校教育以外の成人学級や職員研修といった教育のことである。

第二章では、高等学校向けの日本語教育カリキュラムの提案を作成するために、二種類の資料を分析する。一つ目は、海外の日本語教育カリキュラムの資料である。アイルランド・カナダ・オーストラリア・ニュージーランド・セルビアの五か国を取り上げる。カリキュラムの資料はそれぞれの国の母語で書かれているため、著者が分かる言語（英語、セルビア語）の資料を取り上げた。二つ目は、クロアチアの外国語教育カリキュラムの資料である。英語・フランス語・セルビア語・ギリシャ語・ラテン語の教育カリキュラムを取り上げる。フランス語と英語は、ヨーロッパの言語教育カリキュラムの内容や目標を分析するために取り上げた。さらに、セルビア語とギリシャ語は、ラテン文字を使わない言語の教育カリキュラムの内容や目標を分析するために取り上げた。そして、ラテン語は、2年間に行われる言語の教育カリキュラムを分析するために取り上げた。

まず、資料のデータを二つのマトリクス図 (matrix diagram) に表現した。5 か国の日本語教育カリキュラムのマトリクス図は、国・科目・ドメイン (領域) ・文字教育の4グループに分ける。そして、クロアチアの外国語教育カリキュラムのマトリクス図は、科目・授業時間数・領域の構造・クロス・カリキュラム (教科横断型カリキュラム) の話題の4グループに分ける。クロス・カリキュラムとは、伝統的な教科領域の枠組みを越えて運営される教授・学習活動の総称と定義づけられている。そしてクロス・カリキュラムの考え方は、多様化した20世紀後半の社会の中で教科による学習だけでは社会の要請に応えることは困難であるという学校教育批判や、1970年代の環境教育や国際理解教育の要請や実践から生まれてきたと理解されている (上辻由貴子, et al., 1996)。教師は年度が始まる前に様々なクロス・カリキュラムの話題から日本語と関連する話題を選択し、各学年のシラバスに組み込む。

日本語教育の場合は、個人的な成長、学習方法の学習、デジタル情報や通信機器の活用能力などのテーマが組み込める。

次に、二つのマトリクス図を比較して、カリキュラム内容の異同を分析する。比較により、以下の共通点が明らかになった。まず、ほとんどの高校では日本語教育を二年間行う。そして、多くの高校では、最初に平仮名および片仮名を教える。また、多くの高校では学生のコミュニケーション能力の向上と文化の学習を主な目標にしている。

第三章では、以上の結果に基づいて、クロアチアの高等学校向けに、二年間の日本語教育カリキュラムの提案を作成する。カリキュラムは聞く・話す・読む・書く・異文化という五つの領域に分ける。この5領域は、クロアチアのカリキュラムの構造や内容などを指定する NOK⁴⁸という資料に基づく。カリキュラムの構成は、領域・教育目標・目標の詳細・授業内容・活動の提案・活動の説明とする。そして、最後に、日本語教育と関連するクロス・カリキュラムのテーマについて記す。

本カリキュラムの提案するテーマや文法内容は、日本語教科書「Ippo Ippo」と「みんなの日本語」に基づく。「Ippo Ippo」は 2018 年/2021 年に Markovic, Trickovic, Srdanovic によって書かれた、初めてのクロアチア語で説明された日本語教科書である。Kauzlarić (2019) によると、多くの日本語学習者は日本語でのコミュニケーションに不安をおぼえ、会話能力を伸ばせない。そこで、学習者が安心して日本語でコミュニケーションすることができるようにすることを目的として、聞くおよび話す技能の教育を焦点に提案する。

⁴⁸ <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoji-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/mediupredmetne-teme/3852>
(2022.6.2 閲覧)

日本語学習を通して、高校生の異文化間および多言語能力を開発できる。本論文で作成したカリキュラムの提案は、クロアチアの中等教育で日本語教育を実施することに向けた最初の一步である。

キーワード：カリキュラム、教育カリキュラム、提案、日本語、教育、高等学校